ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरीय संहिता पद पाठः (वाक्य सहित)

षष्ठकाण्डे प्रथमः प्रइनः

Notes:

- 1. Please refer to the book "TS Kandam 1" and "TS 1.1 pada paadam with Vaakyam" for notes and conventions used in this Compilation.
- 2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in

Contents

6 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे षष्ठं काण्डं

6.1 षष्ठकाण्डे प्रथमः प्रवनः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं 3

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

6 <u>कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे षष्ठं</u> काण्डं

6.1 षष्ठकाण्डे प्रथमः प्रइनः – सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

प्राचीनवर्शं करोति देवमनुष्या दिशो व्यभजन्त प्राचीं देवा

प्राचीनवर्शं करोति देवमनुष्या दिशो व्यभजन्त प्राचीं देवा
दक्षिणा पितरः प्रतीचीं मनुष्या उदीची ए रुद्रा यत् प्राचीनवर्शं
करोति देवलोकमेव तद्-यजमान उपावर्तते परि श्रयत्यन्तर्.हितो
हि देवलोको मनुष्यलोका-न्नास्माल्लोकाथ् स्वेतव्यमिवेत्याहुः को
हि तद्-वेद यद्-यमुष्मिँ ल्लोकेऽस्ति वा न वेति दिक्ष्वती
काशान् करो - [] 1

TS 6.1.1.1 - Padam

प्राचीनवर्शमिति प्राचीन - वर्शम् । करोति । देवमनुष्या इति देव – मनुष्याः । दिशः । वीति । अभजन्त । प्राचीम् । देवाः । दक्षिणा । पितरः । प्रतीचीम् । मनुष्याः । उदीचीम् । रुद्राः । यत् । प्राचीनव ्शमिति प्राचीन - व ्शम् । करोति । देवलोकमिति देव-लोकम् । एव । तत् । यजमानः । उपावर्तत इत्युप – आवर्तते । परीति । श्रयति । अन्तर्.हित इत्यन्तः – हितः । हि । देवलोक इति देव – लोकः । मनुष्यलोकादितिं मनुष्य – लोकात् । न । अस्मात् । लोकात् । स्वेतव्यमिति सु – एतव्यम् । इव । इति । आहुः । कः । हि। तत्। वेद। यदि। अमुष्मिन्न्। लोके। अस्ति। वा। न। वा। इति । दिक्षु । अतीकाशान् । करोति । 1 (50)

TS 6.1.1.2

न्त्युभयोर्लोकयो – रभिजित्यै केशश्मश्रु वपते नखानि नि कृन्तते मृता वा एषा त्वगमेद्ध्या यत् केशश्मश्रु मृतामेव त्वचम – मेद्ध्यामपहत्य यज्ञियो भूत्वा मेधमुपैत्यङ्गिरसः सुवर्गं लोकं

यन्तोऽपसु दीक्षातपसी प्रावेशयन्नपसु स्नाति साक्षादेव दीक्षातपसी । । । अव रुन्धे तीर्थे स्नाति तीर्थे हि ते तां प्रावेशयन् तीर्थे । स्नाति – [] 2

TS 6.1.1.2 - Padam

उभयोः । लोकयोः । अभिजित्या इत्यभि – जित्यै । केशश्मिश्र्वित केश-२मश्रु । वपते । नखानि । नीति । कृन्तते । मृता । वै । एषा । त्वक् । अमेद्ध्या । यत् । केशश्मित्रिवितं केश – शमश्रु । मृताम् । एव । त्वचम् । अमेद्ध्याम् । अपहत्येत्यप-हत्य । यज्ञियः । भूत्वा । मेधम् । उपेति । एति । अङ्गिरसः । सुवर्गमिति सुवः – गम् । प्रेति । अवेशयत्र् । अफ्स्वत्यप् – सु । स्नाति । साक्षादिति स – अक्षात् । एव । दीक्षातपसी इति दीक्षा – तपसी । अवेति । रुन्धे । तीर्थे । स्नाति । तीर्थे । हि । ते । ताम् । प्रेति । अवेशयन् । तीर्थे । स्नाति । 2 (50)

तीर्थमेव समानानां भवत्यपोऽश्नात्यन्तरत एव मेद्ध्यो भवति वाससा विश्वयित सौम्यं वै क्षौमं देवतया सोममेष देवतामुपैति यो दिक्षिते सोमस्य तनूरिस तनुवं मे पाहीत्याह स्वामेव देवतामुपैत्यथो आशिषमेवैतामा शास्ते उग्नेस्तूषाधानं वायोर्वातपानं पितृणां नीविरोषधीनां प्रधात – [] 3

TS 6.1.1.3 - Padam

तीर्थम् । एव । समानानाम् । भवति । अपः । अञ्चाति । अन्तरतः ।
एव । मेद्ध्यः । भवति । वाससा । दीक्षयति । सौम्यम् । वै ।

थौमम् । देवतया । सोमम् । एषः । देवताम् । उपेति । एति । यः ।
दीक्षते । सोमस्य । तनूः । असि । तनुवम् । मे । पाहि । इति ।

आह । स्वाम् । एव । देवताम् । उपेति । एति । अथो इति ।

आशिषमित्या – शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । अग्नेः ।

तूषाधानमिति तूष – आधानम् । वायोः । वातपानमिति वात–पानम् ।

पितृणाम् । नीविः । ओषधीनाम् । प्रघात इति प्र – घातः । 3 (50)

प्राणी-ऽञ्चाति सप्राण एव दीक्षत आशितो भवति यावानेवास्य प्राणस्तेन सह मेधमुपैति घृतं देवानां मस्तु पितृणां निष्पक्वं मनुष्याणां तद्वा – [] 4

TS 6.1.1.4 - Padam

आदित्यानाम् । प्राचीनतान इति प्राचीन – तानः । विश्वेषाम् ।

— । । । । । । अतीकाञ्ञाः । तत् । वै । एतत् ।

सर्वदेवत्यमिति सर्व – देवत्यम् । यत् । वासः । यत् । वाससा ।

सर्वदेवत्यमिति सर्व – देवत्यम् । यत् । वासः । यत् । वाससा ।

दीक्षयति । सर्वाभिः । एव । एनम् । देवताभिः । दीक्षयति ।

बिहःप्राण इति बिहः – प्राणः । वै । मनुष्यः । तस्य । अञ्चनम् ।

प्राण इति प्र –अनः । अञ्चति । सप्राण इति स – प्राणः । एव ।

दीक्षते । आञ्चितः । भवति । यावान् । एव । अस्य ।

TS 6.1.1.5

एतथ् सर्वदेवत्यं यन्नवनीतं यन्नवनीतेनाभ्यङ्के सर्वा एव देवताः । ॥ ॥ प्रीणाति प्रच्युतो वा एषोऽस्माल्लोकादगतो देवलोकं यो दीक्षितो । । जन्तरेव नवनीतं तस्मा – न्नवनीतेनाभ्यङ्के ऽनुलोमं यजुषा व्यावृत्त्या । । । इन्द्रो वृत्रमहन् तस्य कनीनिका पराऽपतत् तदाञ्जनम – भवद्यदाङ्के । ॥ ॥ चक्षुरेव भ्रातृव्यस्य वृङ्के दक्षिणं पूर्वमाऽङ्के – [] 5

TS 6.1.1.5 - Padam

नवनीतमिति नवं – नीतम् । तस्मात् । नवनीतेनेति नवं – नीतेन ।
अभीति । अङ्के । अनुलोमित्यनु – लोमम् । यजुषा । व्यावृत्त्या
इति वि – आवृत्त्यौ । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन्न् । तस्य । कनीनिका ।
परेति । अपतत् । तत् । आञ्जनमित्या–अञ्जनम् । अभवत् । यत् ।
आङ्क इत्या – अङ्के । चक्षुः । एव । भ्रातृव्यस्य । वृङ्के । दक्षिणम् ।
पूर्वम् । एति । अङ्के । 5 (50)

TS 6.1.1.6

सव्यन् हि पूर्वं मनुष्या आञ्जते न नि धावते नीव हि मनुष्या । धावन्ते पञ्च कृत्व आऽङ्के पञ्चाक्षरा पङ्किः पाङ्को यज्ञो यज्ञमेवाव । सन्धे पिरिमितमाङ्के ऽपिरिमितन् हि मनुष्या आञ्जते सतूलयाऽऽङ्के – उपतूलया हि मनुष्या आञ्जते व्यावृत्त्यै यदपतूलयाञ्जीत वज्र इव स्याथ् सतूलयाऽऽङ्के मित्रत्वाये – [] 6

TS 6.1.1.6 - Padam

कृत्वः । एति । अङ्के । पञ्चाक्षरेति पञ्च–अक्षरा । पङ्किः । पाङ्कः । यज्ञः । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । परिमितमिति परि – मितम् । एति । अङ्के । अपरिमितमित्यपरि – मितम् । हि । मनुष्याः । आञ्जत इत्या – अञ्जते । सतूलयेति स–तूलया । एति । अङ्के । अपतूलयेत्यप–तूलया । हि । मनुष्याः । आञ्जत इत्या – अञ्जते । व्यावृत्त्या इति वि – आवृत्त्यै । यत् । अपतूलयेत्यप – तूलया । आञ्जीतेत्या — अञ्जीत । वज्रः । इव । स्यात् । सतूलयेति स – तूलया । एति । अङ्के । मित्रत्वायेति मित्र – त्वाय । 6 (50) TS 6.1.1.7 -न्द्रो वृत्रमहन्थ्सोऽ(1)पोऽ(1)भ्यम्रियत तासां यन्मेद्ध्यं यज्ञिय ु सदेवमासीत् तदपोदक्रामत् ते दर्भा अभवन्. यद्दर्भपुञ्जीलैः पवयति या एव मेद्ध्या यज्ञियाः सदेवा आपस्ताभिरेवैनं पवयति द्वाभ्यां पवयत्य-होरात्राभ्यामेवैनं पवयति त्रिभिः पवयति त्रय इमे लोका एभिरेवैनं लोकैः पवयति पञ्चभिः - [] 7

TS 6.1.1.7 - Padam

इन्द्रः । वृत्रम् । अहन्न् । सः । अपः । अभीति । अम्रियत । तासाम् । यत् । मेद्ध्यम् । यज्ञियम् । सदेवमिति स – देवम् । आसीत् । तत् । अप । उदिति । अक्रामत् । ते । दर्भाः । अभवन्न् । यत् । दर्भपुञ्जीलैरिति दर्भ – पुञ्जीलैः । पवयति । याः । एव । मेद्ध्याः । यज्ञियाः । सदेवा इति स – देवाः । आपः । ताभिः । एव । एनम् । । पवयति । द्वाभ्याम् । पवयति । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । एव । एनम् । पवयति । त्रिभिरिति त्रि – भिः । पवयति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभिः । एव । एनम् । लोकैः । पवयति । पञ्चभिरिति पञ्च - भिः। 7 (50) TS 6.1.1.8

```
सप्राणमेवैनं पवयत्येकवि एशत्या पवयति दश हस्त्या अङ्गुलयो
दश पद्या आत्मैकवि एशो यावानेव पुरुषस्तमपरिवर्गं – [] 8
TS 6.1.1.8 - Padam
पवयति । पञ्चाक्षरेति पञ्च – अक्षरा । पङ्किः । पाङ्कः । यज्ञः ।
यज्ञाय । एव । एनम् । पवयति । षड्भिरिति षट् – भिः । पवयति ।
षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु – भिः । एव । एनम् । पवयति ।
सप्तभिरितिं सप्त – भिः। पवयति। सप्त। छन्दां एसि।
छन्दोभिरिति छन्दः - भिः। एव। एनम्। पवयति। नवभिरिति
नव – भिः। पवयति। नवं। वै। पुरुषे। प्राणा इति प्र – अनाः।
सप्राणमिति स-प्राणम् । एव । एनम् । पवयति ।
एकवि ्शत्येत्येक – वि ्शत्या । पवयति । दश । हस्त्याः ।
अङ्गलयः । दर्श । पद्याः । आत्मा । एकवि एश इत्येकं – वि एशः ।
यावान् । एव । पुरुषः । तम् । अपरिवर्गमित्यपरि – वर्गम् । 8 (50)
TS 6.1.1.9
पवयति चित्पतिस्त्वा पुनात्वित्याह मनो वै चित्पतिर्मनसैवैनं
पवयति वाक्पतिस्त्वा पुनात्वित्याह वाचैवैनं पवयति देवस्त्वा सविता
```

पुनात्वित्याह सवितृप्रसूत एवैनं पवयति तस्य ते पवित्रपते पवित्रेण यस्मै कं पुने तच्छकेयमित्या-हाऽऽ*शिषमेवैतामा शास्ते ॥ 9 **TS 6.1.1.9 - Padam** पवयति । चित्पतिरिति चित् – पतिः । त्वा । पुनातु । इति । आह । मनः । वै । चित्पतिरिति चित् – पतिः । मनसा । एव । एनम् । पवयति । वाक्पतिरिति वाक् – पतिः । त्वा । पुनातु । इति । आह । वाचा । एव । एनम् । पवयति । देवः । त्वा । सविता । पुनातु । इति । आह । सवितृप्रसूत इति सवितृ – प्रसूतः । एव । एनम् । पवयति । तस्य । ते । पवित्रपत इति पवित्र – पते । पवित्रेण । यस्मै । कम् । पुने । तत् । शकेयम् । इति । आह । ॥ ॥ ॥ आशिषमित्या – शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते ॥ **९ (४८)** (अतीकाशान् करोत्य – वेशयन् तिर्त्थ स्नाति – प्रघातो – ा । मनुष्याणां तद्वा – आऽङ्के – मित्रत्वाय – पञ्चभि – रपरिवर्ग – मष्टाचंत्वारि*्*शच्च) (A1)

प्रवितायः प्रावन्तो वै देवा यज्ञायापुनत त एवाभवन्. य एवं विद्वान् यज्ञाय पुनीते भवत्येव बिहः पवियत्वाऽन्तः प्र पादयित मनुष्यलोक प्रवेनं पवियत्वा पूतं देवलोकं प्र णयत्यदीक्षित एकयाऽऽहुत्येत्याहुः सुवेण चतस्रो जुहोति दीक्षितत्वाय सुचा पञ्चमीं पञ्चाक्षरा पङ्किः पाङ्को यज्ञमेवाव रुन्ध आकूत्यै प्रयुजेऽग्नये – [] 10

TS 6.1.2.1 - Padam

यावन्तः । वै । देवाः । यज्ञायं । अपुनत । ते । एव । अभवन्त् । यः ।
एवम् । विद्वान् । यज्ञायं । पुनीते । भवति । एव । बिहः । पवियत्वा ।
अन्तः । प्रेति । पादयित । मनुष्यलोक इति मनुष्य – लोके । एव ।
एनम् । पवियत्वा । पूतम् । देवलोकिमिति देव – लोकम् । प्रेति ।
नयति । अदीक्षितः । एकया । आहुत्येत्या – हुत्या । इति । आहुः ।
सुवेण । चतसः । जुहोति । दीक्षितत्वायेति दीक्षित–त्वायं । सुचा ।
पञ्चमीम् । पञ्चाक्षरिति पञ्च – अक्षरा । पङ्किः । पाङ्कः । यज्ञः ।

TS 6.1.2.2

_

TS 6.1.2.2 - Padam

स्वाहाँ । इति । आह । आकृत्येत्या – कृत्या । हि । पुरुषः । यज्ञम् । अभीति । प्रयुङ्क इति प्र-युङ्के । यजेय । इति । मेधायै । मनसे । अग्नये । स्वाहा । इति । आह । मेधया । हि । मनसा । पुरुषः । यज्ञम् । अभिगच्छतीत्यभि – गच्छति । सरस्वत्यै । पूष्णे । अग्नये । स्वाहा । इति । आह । वाक् । वै । सरस्वती । पृथिवी । पूषा । स्वाहा । इति । आह । वाक् । वै । सरस्वती । पृथिवी । पूषा । वाचा । एव । पृथिव्या । यज्ञम् । प्रेति । युङ्के । आपः । देवीः ।

बृहतीः । विश्वशंभुव इति विश्व-शंभुवः । इति । आह । याः । वै ।
---- --- --- वर्ष्याः । ताः । 11 (50)

TS 6.1.2.3

आपो देवी-र्बृहती-र्विश्वशंभुवो यदेतद्-यजुर्न ब्रूयाद्-दिव्या आपोऽशान्ता इमं लोकमा गच्छेयुरापो देवी-र्बृहती-र्विश्वशंभुव । ॥ इत्याहास्मा एवैना लोकाय शमयित तस्माच्छान्ता इमं लोकमा गच्छिन्ति द्यावापृथिवी इत्याह द्यावापृथिव्योर्.हि यज्ञ उर्वन्तरिक्ष- मित्याहान्तरिक्षे हि यज्ञो बृहस्पतिर्नो हिवषा वृधात्वि – [] 12

TS 6.1.2.3 - Padam

आपः । देवीः । बृहतीः । विश्वशंभुव इति विश्व – शंभुवः । यत् । एतत् । यजुः । न । ब्रूयात् । दिव्याः । आपः । अशान्ताः । इमम् । लोकम् । एति । गच्छेयुः । आपः । देवीः । बृहतीः । विश्वशंभुव इति विश्व – शंभुवः । इति । आह । अस्मै । एव । एनाः । लोकाय । शमयति । तस्मात् । शान्ताः । इमम् । लोकम् । एति । गच्छन्ति । शान्ताः । इमम् । लोकम् । एति । गच्छन्ति । शावापृथिवी इति द्यावा –पृथिवी । इति । आह ।

TS 6.1.2.4

-त्याह ब्रह्म वै देवानां बृहस्पति-र्ब्रह्मणैवास्मै यज्ञमव रुन्धे यद्-ब्रूयाद्-विधेरिति यज्ञस्थाणुमृच्छेद्-वृधात्वित्याह यज्ञस्थाणुमेव । । । । परि वृणिक प्रजापति-र्यज्ञमसृजत सोऽस्माथ् सृष्टः पराङ्टेथ् स पर वर्गुरव्लीनात् प्र साम तमृगुदयच्छद्-यदृगुदयच्छत् ॥ । । । तदौद्-ग्रहणस्यौद्-ग्रहणत्व मृचा – [] 13

TS 6.1.2.4 - Padam

इति । आह । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव ।
अस्मै । यज्ञम् । अवेति । रुन्धे । यत् । ब्रूयात् । विधेः । इति ।
यज्ञस्थाणुमिति यज्ञ – स्थाणुम् । ऋच्छेत् । वृधातु । इति । आह ।
यज्ञस्थाणुमिति यज्ञ – स्थाणुम् । एव । परीति । वृणिक्ति ।
यज्ञस्थाणुमिति यज्ञ – स्थाणुम् । एव । परीति । वृणिकि ।
प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । यज्ञम् । असृजत । सः । अस्मात् ।

सृष्टः । पराङ् । ऐत् । सः । प्रेति । यजुः । अव्लीनात् । प्रेति । साम । तम् । ऋक् । उदिति । अयच्छत् । यत् । ऋक् । उदयच्छदित्युत् – अयच्छत् । तत् । औद्ग्रहणस्येत्यौत्–ग्रहणस्य । औद्ग्रहणत्वमित्यौद्ग्रहण – त्वम् । ऋचा । 13 (50) TS 6.1.2.5 जुहोति यज्ञस्योद्यत्या अनुष्टुप्-छन्दसा-मुदयच्छदित्या-हु स्तस्मादनुष्टुभा जुहोति यज्ञस्योद्यत्यै द्वादेश वाथ्सबन्धान्युदयच्छ-न्नित्याहु – स्तस्माद् – द्वादशभि – विध्सबन्धविदो दीक्षयन्ति सा वा एषर्गनुष्टुग्-वागनुष्टुग्-यदेतयर्चा दीक्षयति वाचैवैन ए सर्वया दीक्षयति विश्वे देवस्य नेतुरित्याह सावित्र्येतेन मर्तो वृणीत सख्य – [] 14 TS 6.1.2.5 - Padam जुहोति । यज्ञस्य । उद्यत्या इत्युत् – यत्यै । अनुष्टुबित्यनु – स्तुप् । छन्दसाम् । उदिति । अयच्छत् । इति । आहुः । तस्मात् । अनुष्टुभेत्यनु – स्तुभा । जुहोति । यज्ञस्य । उद्यत्या इत्युत् – यत्यै । द्वादश । वाथ्सबन्धानीति वाथ्स – बन्धानि । उदिति । अयच्छन्न ।

इति । आहुः । तस्मात् । द्वादशभिरिति द्वादश—भिः । वाथ्सबन्धविद्व इति वाथ्सबन्ध — विदः । दीक्षयन्ति । सा । वै । एषा । ऋक् । अनुष्टुगित्यनु — स्तुक् । वाक् । अनुष्टुगित्यनु — स्तुक् । यत् । एतया । ऋचा । दीक्षयति । वाचा । एव । एनम् । सर्वया । पतया । विश्वे । देवस्य । नेतुः । इति । आह । सावित्री । एतेन । मर्तः । वृणीत । सख्यम् । 14 (50) TS 6.1.2.6

TS 6.1.2.6 - Padam

ऋक् । सर्वदेवत्येति सर्व – देवत्या । यत् । एतया । ऋचा । दीक्षयति । सर्वाभिः । एव । एनम् । देवताभिः । दीक्षयति । सप्ताक्षरमिति सप्त – अक्षरम् । प्रथमम् । पदम् । । । । अष्टाक्षराणीत्यष्टा –अक्षराणि । त्रीणि । यानि । त्रीणि । तानि । अष्टौ । उपेति । यन्ति । यानि । चत्वारि । तानि । अष्टौ । यत् । अष्टाक्षरेत्यष्टा - अक्षरा । तेन । 15 (50) TS 6.1.2.7 गायत्री यदेकादशाक्षरा तेन त्रिष्टुग्यद् द्वादशाक्षरा तेन जगती सा वा एषर्ख्सर्वाणि छन्दा एसि यदेतयर्चा दीक्षयति सर्वेभिरेवैनं छन्दोभिर्दीक्षयति सप्ताक्षरं प्रथमं पद् सप्तपदा शक्वरी पशवः शक्वरी पशूनेवाव रुन्ध एकस्मादक्षरादनाप्तं प्रथमं पदं ा । । । । तस्माद्-यद्-वाचोऽनाप्तं तन्मनुष्या उप जीवन्ति पूर्णया जुहोति () पूर्ण इव हि प्रजापतिः प्रजापतेराप्त्यै न्यूनया जुहोति न्यूनाद्धि प्रजापतिः प्रजा असृजत प्रजाना ् सृष्ट्यै ॥ 16

TS 6.1.2.7 - Padam

गायत्री । यत् । एकादशाक्षरेत्येकादश – अक्षरा । तेन । त्रिष्टुक् । यत् । द्वादशाक्षरेति द्वादश – अक्षरा । तेन । जगती । सा । वै । एषा । ऋक् । सर्वाणि । छन्दा ्सि । यत् । एतया । ऋचा । दीक्षयति । सर्वेभिः । एव । एनम् । छन्दोभिरिति छन्दः – भिः । दीक्षयति । सप्ताक्षरमिति सप्त – अक्षरम् । प्रथमम् । पदम् । सप्तपदेति सप्त – पदा । शक्वरी । पश्वः । शक्वरी । पशून् । एव । अवेति । । ॥ ॥ ॥ रुन्धे । एकस्मात् । अक्षरात् । अनाप्तम् । प्रथमम् । पदम् । तस्मात् । यत् । वाचः । अनाप्तम् । तत् । मनुष्याः । उपेति । जीवन्ति । पूर्णया । जुहोति ()। पूर्णः । इव । हि । प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः । प्रजापतेरिति प्रजा-पतेः । आप्त्यै । न्यूनयेति नि-ऊनया । जुहोति । न्यूनादिति नि – ऊनात् । हि । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । प्रजा इति प्र – जाः । असृजत । प्रजानामिति प्र–जानाम् । सृष्ट्यै ॥ **16 (65)**

(अग्नये – ता – वृधात्वृ – चा – सख्यं – तेन – जुहोति – - ,-पञ्चदश च) (A2)

TS 6.1.3.1

ऋख् सामे वै देवेभ्यो यज्ञायाऽतिष्ठमाने कृष्णो रूपं कृत्वा—

ऽपक्रम्यातिष्ठतां तेऽमन्यन्त यं वा इमे उपावर्थ्स्यतः स इदं

पित्रा प्राप्त प्र प्

TS 6.1.3.1 - Padam

ऋख्सामे इत्यृक्—सामे । वै । देवेभ्यः । यज्ञाय । अतिष्ठमाने इति ।
कृष्णः । रूपम् । कृत्वा । अपक्रम्येत्यप —क्रम्य । अतिष्ठताम् । ते ।
अमन्यन्त । यम् । वै । इमे इति । उपावर्थ्स्यत इत्युप—आवर्थ्स्यतः ।
सः । इदम् । भविष्यति । इति । ते इति । उपेति । अमन्त्रयन्त ।
ते इति । अहोरात्रयोरित्यहः — रात्रयोः । महिमानम् ।

अपनिधायेत्यप – निधाय । देवान् । उपावर्तेतामित्युप-आवर्तेताम् । एषः । वै । ऋचः । वर्णः । यत् । शुक्लम् । कृष्णाजिनस्येति कृष्ण – अजिनस्य । एषः । साम्नः । यत् । कृष्णम् । ऋख्सामयोरित्यृक् – सामयोः । शिल्पे इति । स्थः । इति । आह । ऋख्सामे इत्यृंक् – सामे । एव । अवेति । रुन्धे । एषः । 17 (50)

TS 6.1.3.2

वा अह्नो वर्णो यच्छुक्लं कृष्णाजिनस्यैष रात्रिया यत् कृष्णं ँयदेवैनयोस्तन्न न्यक्तं तदेवावं रुन्धे कृष्णाजिनेन दीक्षयति ब्रह्मणो वा एतद्-रूपं यत् कृष्णाजिनं ब्रह्मणैवैनं दीक्षयतीमां धिय ए शिक्षंमाणस्य देवेत्यां हयथाय जुरेवैतद् - गर्भो वा एष यद्-दींक्षित उल्बं वासः प्रोर्णुते तस्माद् – [] 18

TS 6.1.3.2 - Padam

वै । अहः । वर्णः । यत् । शुक्लम् । कृष्णाजिनस्येति कृष्ण – अजिनस्यं । एषः । रात्रियाः । यत् । कृष्णम् । यत् । एव । एनयोः । तत्रं । न्यंक्तमिति नि-अक्तम् । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । कृष्णाजिनेनेति कृष्ण – अजिनेन । दीक्षयति । ब्रह्मणः । वै । एतत् ।

रूपम् । यत् । कृष्णाजिनमिति कृष्ण – अजिनम् । ब्रह्मणा । एव ।

एनम् । दीक्षयति । इमाम् । धियम् । शिक्षमाणस्य । देव । इति ।

आह । यथायजुरिति यथा – यजुः । एव । एतत् । गर्भः । वै ।

एषः । यत् । दीक्षितः । उल्बम् । वासः । प्रेति । ऊर्णुते ।

तस्मात् । 18 (50)

TS 6.1.3.3

गर्भाः प्रावृता जायन्ते न पुरा सोमस्य क्रयादपोर्ण्वीत यत् पुरा सोमस्य क्रयादपोर्ण्वीत यत् पुरा सोमस्य क्रयादपोर्ण्वीत गर्भाः प्रजानां परापातुकाः स्युः क्रीते सोमेऽपोर्णुते जायत एव तदथो यथा वसीया सं प्रत्यपोर्णुते तादृगेव तदङ्गिरसः सुवर्गं लोकं यन्त ऊर्जं व्यभजन्त ततो यदत्यशिष्यत ते शरा अभवन्नूर्ये शरा यच्छरमयी – [] 19

TS 6.1.3.3 - Padam

गर्भाः । प्रावृताः । जायन्ते । न । पुरा । सोमस्य । क्रयात् । अपेति ।

ऊर्ण्वीत । यत् । पुरा । सोमस्य । क्रयात् । अपोर्ण्वीतेत्यप-ऊर्ण्वीत ।

गर्भाः । प्रजानामिति प्र – जानाम् । प्रापातुका इति परा-पातुकाः ।

स्युः । क्रीते । सोमे । अपेति । ऊर्णुते । जायते । एव । तत् । अथो इति । यथा । वसीया एसम् । प्रत्यपोर्णुत इति प्रति-अपोर्णुते । तादृक् । एव । तत् । अङ्गिरसः । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । यन्तः । ऊर्जम् । वीति । अभजन्त । ततः । यत् । अत्यशिष्यतेत्यति – अशिष्यत । ते । शराः । अभवन्न् । ऊर्क् । वै । शराः । यत् । शरमयीति शर – मयीं । **19 (50)** TS 6.1.3.4 मेखला भवत्यूर्जमेवाव रुन्धे मद्ध्यतः संनह्यति मद्ध्यत एवास्मा नाभ्यै मेद्ध्य-मवाचीन-ममेद्ध्यं यन्मद्ध्यतः संनह्यति मेद्ध्यं चैवास्यामेद्ध्यं च व्यावर्तयतीन्द्रो वृत्राय वज्रं प्राहरथ् स त्रेधा व्यभवथ् स्प्यस्तृतीय ए रथस्तृतीयं वूपस्तृतीयं - [] 20 TS 6.1.3.4 - Padam मेखला । भवति । ऊर्जम् । एव । अवेति । रुन्धे । मद्ध्यतः । समिति । नहाति । मद्ध्यतः । एव । अस्मै । ऊर्जम् । दधाति ।

तस्मात् । मद्ध्यतः । ऊर्जा । भुञ्जते । ऊद्र्ध्वम् । वै । पुरुषस्य । नाभ्यै । मेद्ध्यम् । अवाचीनम् । अमेद्ध्यम् । यत् । मद्ध्यतः । । सन्नह्यतीति सं – नह्यति । मेद्ध्यम् । च । एव । अस्य । अमेद्ध्यम् । च । व्यावर्तयतीति वि–आवर्तयति । इन्द्रः । वृत्राय । वज्रम् । प्रेति । अहरत् । सः । त्रेधा । वीति । अभवत् । स्प्यः । तृतीयम् । रथः । तृतीयम् । यूपः । तृतीयम् । 20 (50) TS 6.1.3.5 ँयेऽन्तः शरा अशीर्यन्त ते शरा अभवन् तच्छराणा ् शरत्वं वजो वै शराः क्षुत् खलु वै मनुष्यस्य भ्रातृव्यो यच्छरमयी मेखला भवति वज्रेणैव साक्षात् क्षुधं भ्रातृव्यं मद्ध्यतोऽप हते त्रिवृद्-भवति त्रिवृद्दै प्राणस्त्रिवृतमेव प्राणं मद्ध्यतो यजमाने दधाति पृथ्वी भवति रज्जूनां वयावृत्यै मेखलया यजमानं दीक्षयति योक्त्रेण पत्नीं मिथुनत्वाय – [] 21

TS 6.1.3.5 - Padam

ये । अन्तरुशरा इत्यन्तः-शराः । अशीर्यन्त । ते । शराः । अभवन्न् । तत् । शराणाम् । शरत्वमिति शर-त्वम् । वज्रः । वै । शराः । क्षुत् । खलु । वै । मनुष्यस्य । भ्रातृव्यः । यत् । शरमयीति शर – मयी । मेखला । भवति । वज्रेण । एव । साक्षादिति स–अक्षात् । क्षुधम् । भातृव्यम् । मद्ध्यतः । अपेति । हते । त्रिवृदिति त्रि – वृत् । भवति । त्रिवृदितिं त्रि – वृत् । वै । प्राण इति प्र –अनः । । त्रिवृतमिति त्रि – वृतम् । एव । प्राणमिति प्र – अनम् । मद्ध्यतः । यजमाने । दधाति । पृथ्वी । भवति । रज्जूनाम् । व्यावृत्या इति वि – आवृत्यै । मेखलया । यजमानम् । दीक्षयति । योक्त्रेण । पत्नीम् । मिथुनत्वायेति मिथुन – त्वाय । 21 (50) TS 6.1.3.6 यज्ञो दक्षिणामभ्यद्ध्यायत् ता ए समभवत् तदिन्द्रो – ऽचायथ्

यज्ञो दक्षिणामभ्यद्ध्यायत् ता ए समभवत् तदिन्द्रो – ऽचायथ् सोऽमन्यत् यो वा इतो जनिष्यते स इदं भविष्यतीति तां प्राविञ्चत् तस्या इन्द्र एवाजायत् सोऽमन्यत् यो वै मदितो ऽपरो जनिष्यते स इदं भविष्यतीति तस्या अनुमृश्य योनिमा-ऽच्छिनथ् सा सूतवशाऽभवत् तथ् सूतवशायै जन्म – [] 22

TS 6.1.3.6 - Padam

यज्ञः । दक्षिणाम् । अभीति । अद्ध्यायत् । ताम् । समिति । अभवत् । तत् । इन्द्रः । अचायत् । सः । अमन्यत । यः । वै । इतः । जनिष्यते । सः । इदम् । भविष्यति । इति । ताम् । प्रेति । ॥ । अविशत् । तस्याः । इन्द्रः । एव । अजायत । सः । अमन्यत । यः । ————— वै। मत्। इतः। अपरः। जनिष्यते। सः। इदम्। भविष्यति। इति । तस्याः । अनुमृश्येत्यनु – मृश्य । योनिम् । एति । अच्छिनत् । सा । सूतवशेति सूत – वशा । अभवत् । तत् । सूतवंशाया इति सूत – वंशायै । जन्म । 22 (50)

TS 6.1.3.7

ता ए हस्ते न्यवेष्टयत तां मृगेषु न्यदधाथ् सा कृष्णविषाणा-उभवदिन्द्रस्य योनिरसि मा मा हि ्सीरिति कृष्णविषाणां प्र यच्छति सयोनिमेव यज्ञं करोति सयोनिं दक्षिणा ए सयोनिमिन्द्र ए

सयोनित्वाय कृष्यै त्वा सुसस्याया इत्याह तस्मादकृष्टपच्या ओषधयः पच्यन्ते सुपिप्पलाभ्यस्त्वौषधीभ्य इत्याह तस्मादोषधयः फलं गृह्णन्ति यद्धस्तेन – [] 23

TS 6.1.3.7 - Padam

ताम् । हस्ते । नीति । अवेष्टयत । ताम् । मृगेषु । नीति । अदधात् ।
सा । कृष्णविषाणेति कृष्ण – विषाणा । अभवत् । इन्द्रस्य । योनिः ।
असि । मा । मा । हि ्सीः । इति । कृष्णविषाणामिति
कृष्ण – विषाणाम् । प्रेति । यच्छति । सयोनिमिति स – योनिम् ।
एव । यज्ञम् । करोति । सयोनिमिति स – योनिम् । दक्षिणाम् ।
सयोनिमिति स – योनिम् । इन्द्रम् । स्योनित्वायेति सयोनि–त्वाय ।
कृष्यै । त्वा । सुसस्याया इति सु – सस्यायै । इति । आह ।
तस्मात् । अकृष्टपच्या इत्यकृष्ट – पच्याः । ओषधयः । पच्यन्ते ।
सुपिप्पलाभ्य इति सु – पिप्पलाभ्यः । त्वा ।

TS 6.1.3.8

कण्डूयेत पामनं भावुंकाः प्रजाः स्युर्यथ् स्मयेत नग्नं भावुंकाः कृष्णविषाणया कण्डूयतेऽपिगृह्यं स्मयते प्रजानां गोपीथाय न पुरा दक्षिणाभ्यो नेतोः कृष्णविषाणामव चृतेद्यत् पुरा दक्षिणाभ्यो नेतोः कृष्णविषाणामव चृतेद्यत् पुरा दक्षिणाभ्यो नेतोः कृष्णविषाणामव चृतेद्योनिः प्रजानां परापातुका स्यान्नीतासु दक्षिणासु चात्वाले कृष्णविषाणां प्रास्यित योनिर्वे यज्ञस्य चात्वालं योनिः कृष्णविषाणा योनावेव योनिं दधाति यज्ञस्य सयोनित्वाय ॥ 24

TS 6.1.3.8 - Padam

कण्डूयेत । पामनम्भावुका इति पामनम् – भावुकाः ।
प्रजा इति प्र – जाः । स्युः । यत् । स्मयेत । नग्नम्भावुका इति
नग्नम् – भावुकाः । कृष्णविषाणयेति कृष्ण-विषाणया । कण्डूयते ।
अपिगृह्येत्यपि – गृह्य । स्मयते । प्रजानामिति प्र – जानाम् ।

गोपीथाय । न । पुरा । दक्षिणाभ्यः । नेतोः । कृष्णविषाणामिति कृष्ण – विषाणाम् । अवेति । चृतेत् । यत् । पुरा । दक्षिणाभ्यः । नेतोः । कृष्णविषाणामिति कृष्ण-विषाणाम् । अवचृतेदित्यव-चृतेत् । योनिः । प्रजानामिति प्र – जानाम् । परापातुकेति परा – पातुका । स्यात् । नीतासु । दक्षिणासु । चात्वाले । कृष्णविषाणामिति कृष्ण – विषाणाम् । प्रेति । अस्यति । योनिः । वै । यज्ञस्य । चात्वालम् । योनिः । कृष्णविषाणेति कृष्ण – विषाणा । योनौ । एव । योनिम् । दधाति । यज्ञस्य । सयोनित्वायेति सयोनि – त्वाय ॥ 24 (48) (रुन्थ एष – तस्मा – च्छरमयी – यूपस्तृतीयं – मिथुनत्वाय – जन्म – हस्तेना – ऽष्टाचत्वारिङ्शच्च) (A3) TS 6.1.4.1 वाग्वै देवेभ्यो ऽपाक्रामद्-यज्ञायातिष्ठमाना सा वनस्पतीन् प्राविशथ् सैषा वाग्वनस्पतिषु वदति या दुन्दुभौ या तूणवे या वीणायां ्यद्-दीक्षितदण्डं प्रयच्छति वाचमेवाव रुन्ध औदंबरो भवत्यूर्ग्वा

। । । । । । । । । उदुंबर ऊर्जमेवाव रुन्धे मुखेन संमितो भवति मुखत एवास्मा । । । । । । उर्ज दधाति तस्मान् मुखत ऊर्जा भुञ्जते – [] 25

TS 6.1.4.1 - Padam

वाक् । वै । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामत् । यज्ञाय । अतिष्ठमाना ।

सा । वनस्पतीन् । प्रेति । अविञ्ञत् । सा । एषा । वाक् । वनस्पतिषु ।

वदित । या । दुन्दुभौ । या । तूणवे । या । वीणायाम् । यत् ।

दीक्षितदण्डमिति दीक्षित-दण्डम् । प्रयच्छतीति प्र-यच्छति । वाचम् ।

एव । अवेति । रुन्धे । औदुम्बरः । भवति । ऊर्क् । वै । उदुंबरः ।

पव । अवेति । रुन्धे । औदुम्बरः । भवति । उर्क् । वै । उदुंबरः ।

जर्जम् । एव । अवेति । रुन्धे । मुखेन । सिम्मत इति सं – मितः ।

भवति । मुखतः । एव । अस्मै । ऊर्जम् । द्धाति । तस्मात् ।

मुखतः । ऊर्जा । भुञ्जते । 25 (50)

TS 6.1.4.2

क्रीते सोमे मैत्रावरुणाय दण्डं प्र यच्छिति मैत्रावरुणो हि पुरस्ता –

दृत्विग्भ्यो वाचं विभजित तामृत्विजो यजमाने प्रति ष्ठापयन्ति स्वाहा

यज्ञं मनसेत्याह मनसा हि पुरुषो यज्ञमभिगच्छित स्वाहा

TS 6.1.4.2 - Padam

क्रीते । सोमें । मैत्रावरुणायेति मैत्रा – वरुणाय । दण्डम् । प्रेति । यच्छति । मैत्रावरुण इति मैत्रा – वरुणः । हि । पुरस्तात् । ॥ । । । ॥ । ऋत्विग्भ्य इत्यृत्विक् – भ्यः । वाचम् । विभजतीति वि – भजति । ताम् । ऋत्विजः । यजमाने । प्रतीति । स्थापयन्ति । स्वाहा । यज्ञम् । मनसा । इति । आह । मनसा । हि । पुरुषः । यज्ञम् । अभिगच्छतीत्यभि – गच्छति । स्वाहा । । ॥ । द्यावापृथिवीभ्यामिति द्यावा – पृथिवीभ्याम् । इति । आह । द्यावापृथिव्योरिति द्यावा-पृथिव्योः । हि । यज्ञः । स्वाहा । उरोः । अन्तरिक्षात् । इति । आह । अन्तरिक्षे । हि । यज्ञः । स्वाहा । यज्ञम् । वातात् । एति । रभे । इति । आह । अयम् । 26 (50)

TS 6.1.4.3

वाव यः पवते स यज्ञस्तमेव साक्षादा रभते मुष्टी करोति वाचं यच्छिति यज्ञस्य धृत्या अदीक्षिष्टायं ब्राह्मण इति त्रिरुपा श्राह ते वेभ्य एवैनं प्राऽऽ ह त्रिरुच्चेरुभयेभ्य एवैनं देवमनुष्येभ्यः प्राऽऽ ह न पुरा नक्षत्रेभ्यो वाचं वि सृजेद् – यत्पुरा नक्षत्रेभ्यो वाचं विसृजेद् – यत्रु विच्छिन्द्या – [] 27

TS 6.1.4.3 - Padam

वाव । यः । पवते । सः । यज्ञः । तम् । एव । साक्षादिति

स-अक्षात् । एति । रभते । मुष्टी इति । करोति । वाचम् । यच्छति ।
यज्ञस्य । धृत्ये । अदीक्षिष्ट । अयम् । ब्राह्मणः । इति । त्रिः ।

उपा अश्वित्युप – अ्शु । आह् । देवेभ्यः । एव । एनम् । प्रेति ।

आह् । त्रिः । उच्चैः । उभयेभ्यः । एव । एनम् । देवमनुष्येभ्य इति

तेव – मनुष्येभ्यः । प्रेति । आह् । न । पुरा । नक्षत्रेभ्यः । वाचम् ।
वीति । सृजेत् । यत् । पुरा । नक्षत्रेभ्यः । वाचम् ।

विसृजेदिति वि – सृजेत् । यज्ञम् । वीति । छिन्द्यात् । 27 (50)

TS 6.1.4.4

-दुिदतेषु नक्षत्रेषु व्रतं कृणुतेति वाचं वि सृजित यज्ञव्रतो वै

। विश्वितो यज्ञमेवाभि वाचं वि सृजित यदि विसृजेद्-वैष्णवीमृचमनु

ब्रूयाद्-यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञेनैव यज्ञ सं तनोति दैवीं धियं मनामह

। इत्याह यज्ञमेव तन्म्रदयित सुपारा नो असद्दश इत्याह व्युष्टिमेवाव

रन्धे - [] 28

TS 6.1.4.4 - Padam

उदितेष्वित्युत् – इतेषु । नक्षत्रेषु । व्रतम् । कृणुत । इति । वाचम् । वीति । सृजति । यज्ञव्रत इति यज्ञ-व्रतः । वै । दीक्षितः । यज्ञम् । एव । अभीति । वाचम् । वीति । सृजति । यदि । विसृजेदिति वि – सृजेत् । वैष्णवीम् । ऋचम् । अन्विति । ब्रूयात् । यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञेन । एव । यज्ञम् । समिति । तनोति । यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञेन । एव । यज्ञम् । समिति । तनोति । यज्ञम् । धियम् । मनामहे । इति । आह् । यज्ञम् । एव । तत् । प्रदयति । सुपारेति सु – पारा । नः । असत् । वञ्जे । इति । आह् । य्युष्टिमिति वि – उष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । 28 (50)

TS 6.1.4.5 ब्रह्मवादिनों वदन्ति होतव्यं दीक्षितस्य गृहा(3) इ न होतव्या(3)मिति हिवर्वे दीक्षितो यज्जुहुयाद्-यजमानस्यावदाय जुहुयाद्-यन्न जुंहुयाद्-यज्ञपरुरन्तरियाद्ये देवा मनोजाता मनोयुज इत्याह प्राणा वै देवा मनोजाता मनोयुजस्तेष्वेव परोक्षं जुहोति तन्नेव हुतं नेवाहत सवपन्तं वै दीक्षित ए रक्षा एसि जिघा एसन्यग्निः -[] 29 TS 6.1.4.5 - Padam ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म – वादिनः । वदन्ति । होतव्यम् । दीक्षितस्य । गृहा(3) इ। न। होतव्या(3)म्। इति। हविः। वै। दीक्षितः। यत्। जुहुयात् । यजमानस्य । अवदायेत्यंव – दायं । जुहुयात् । यत् । न । जुहुयात् । यज्ञपरुरिति यज्ञ – परुः । अन्तः । इयात् । ये । देवाः । मनोजाता इति मनः – जाताः । मनोयुज इति मनः–युजः । इति । आह । प्राणा इति प्र – अनाः । वै । देवाः । मनोजाता इति

मनः – जाताः । मनोयुज इति मनः – युजः । तेषु । एव ।

परोक्षमिति परः – अक्षम् । जुहोति । तत् । न । इव । हुतम् । न ।

ा ॥ इव । अहुतम् । स्वपन्तम् । वै । दीक्षितम् । रक्षार्थस । जिघा ्सन्ति । अग्निः । 29 (50) TS 6.1.4.6 खलु वै रक्षोहाऽग्ने त्व एं सु जागृहि वय एं सु मन्दिषीमहीत्याहाग्नि-मेवाधिपां कृत्वा स्विपिति रक्षसामपहत्या अव्रत्यमिव वा एष करोति यो दीक्षितः स्विपिति त्वमग्ने व्रतपा असीत्याहाग्निर्वे देवानां व्रतपितः स एवैनं व्वतमा लंभयति देव आ मर्त्येष्वेत्याह देवो – [] 30 TS 6.1.4.6 - Padam खलुं । वै । रक्षोहेति रक्षः – हा । अग्ने । त्वम् । स्विति । जागृहि । वयम् । स्विति । मन्दिषीमहि । इति । आह । अग्निम् । एव । अधिपामित्यधि – पाम् । कृत्वा । स्वपिति । रक्षंसाम् । अपहत्या इत्यप – हत्यै । अव्रत्यम् । इव । वै । एषः । करोति । यः । दीक्षितः । स्वपिति । त्वम् । अग्ने । व्रतपा इति व्रत-पाः । असि । इति । आह । अग्निः । वै । देवानाम् । व्रतपतिरिति व्रत - पतिः । सः । एव । एनम् । व्रतम् । एति ।

लम्भयति । देवः । एति । मर्त्येषु । एति । इति । - --- - अाह । देवः । 30 (50)

TS 6.1.4.7

TS 6.1.4.7 - Padam

हि। एषः । सन्न्। मर्त्येषु । त्वम् । यज्ञेषु । ईड्यः । इति । आह । एतम् । हि। यज्ञेषु । ईडते । अपेति । वै। दीक्षितात् । सुषुपुषः । इन्द्रियम् । देवताः । क्रामन्ति । विश्वे । देवाः । अभीति । माम् । एति । अववृत्रन्न् । इति । आह । इन्द्रियेण । एव । एनम् । एति । अववृत्रन्न् । इति । आह । इन्द्रियेण । एव । एनम् । देवताभिः । समिति । नयति । यत् । एतत् । यजुः । न । ब्रूयात् ।

TS 6.1.4.8

सोमाऽऽ* भूयो भरेत्याहा-परिमितानेव पशूनव रुन्धे चन्द्रमिस् मम भोगाय भवेत्याह यथादेवतमेवैनाः प्रति गृह्णाति वायवे त्वा वरुणाय त्वेति यदेवमेता नानुदिशेदयथादेवतं दक्षिणा गमयेदा देवताभ्यो वृश्च्येत यदेवमेता अनुदिशति यथादेवतमेव हिम्राणा गमयित न देवताभ्य आ – [] 32

TS 6.1.4.8 - Padam

सोम । एति । भूयः । भर । इति । आह ।

अपरिमितानित्यपरि-मितान् । एव । पृशून् । अवेति । रुन्धे ।

चन्द्रम् । असि । मम । भोगाय । भव । इति । आह ।

यथादेवतमिति यथा – देवतम् । एव । एनाः । प्रतीति । गृह्णाति ।

वायवे । त्वा । वरुणाय । त्वा । इति । यत् । एवम् । एताः । न ।

अनुदिशेदित्यनु – दिशेत् । अयथादेवतमित्ययथा – देवतम् ।

दक्षिणाः । गमयेत् । एति । देवताभ्यः । वृश्च्येत । यत् । एवम् ।
एताः । अनुदिशतीत्यनु – दिशति । यथादेवतमिति यथा – देवतम् ।
एव । दक्षिणाः । गमयति । न । देवताभ्यः । एति । 32 (50)

TS 6.1.4.9

वृश्च्यते देवीरापो अपां नपादित्याह यद्वो मेद्ध्यं यज्ञिय ्

वृश्च्यते देवीरापो अपां नपादित्याह यद्वो मेद्ध्यं यज्ञिय ्

सदेवं तद्वो माऽव क्रमिषमिति वावैतदाहाच्छिन्नं तन्तुं पृथिव्या

अनु गेषमित्याह सेतुमेव कृत्वाऽत्येति ॥ 33

TS 6.1.4.9 - Padam

वृश्च्यते । देवीः । आपः । अपाम् । नपात् । इति । आह् । यत् ।

वः । मेद्ध्यम् । यज्ञियम् । सदेविमिति स – देवम् । तत् । वः ।

मा । अवेति । क्रिमिषम् । इति । वाव । एतत् । आह् । अच्छिन्नम् ।

तन्तुम् । पृथिव्याः । अन्विति । गेषम् । इति । आह् । सेतुम् । एव ।

कृत्वा । अतीति । एति ॥ 33 (33)

(भुञ्जते – ऽयं – छिन्द्याद् – रुन्धे – ऽग्नि – राह देव – इयद् – ।

– देवताभ्य आ – त्रयस्त्रिप्शच्य) (A4)

प्रजात्या – [] 34

TS 6.1.5.1 - Padam

देवाः । वै । देवयजनिमिति देव – यजनम् ।

अद्ध्यवसायेत्यिधि – अवसाय । दिशः । न । प्रेति । अजानन्न् ।

ते । अन्यः । अन्यम् । उपेति । अधावन्न् । त्वया । प्रेति । जानाम ।

त्वया । इति । ते । अदित्याम् । सिमिति । अद्ध्यन्त । त्वया । प्रेति ।

जानाम । इति । सा । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । मत्प्रायणा इति

मत् – प्रायणाः । एव । वः । यज्ञाः । मदुदयना इति मत् – उदयनाः ।

असन्न् । इति । तस्मात् । आदित्यः । प्रायणीय इति प्र–अयनीयः ।

यज्ञानाम् । आदित्यः । उदयनीय इत्युत् – अयनीयः । पञ्च । देवताः । यजति । पञ्च । दिशः । दिशाम् । प्रज्ञात्या इति प्र – ज्ञात्यै । 34 (50) TS 6.1.5.2 अथो पञ्चाक्षरा पङ्किः पाङ्को यज्ञो यज्ञमेवाव रुन्धे पथ्या 🔊 स्वस्तिमयजन् प्राचीमेव तया दिशं प्राजानन्नग्निना दक्षिणा सोमेन प्रतीची एं सवित्रोदीची – मदित्योदध्वीं पथ्या ७ स्वस्तिं ँयजित प्राचीमेव तया दिशं प्र जानाति पथ्या 🖃 स्वस्तिमिष्ट्वाऽग्नीषोमौ यजित चक्षुषी वा एते यज्ञस्य यदग्नीषोमौ ताभ्यामेवानु पश्य - [] 35 TS 6.1.5.2 - Padam अथो इति । पञ्चाक्षरेति पञ्च – अक्षरा । पङ्किः । पाङ्कः । यज्ञः । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । पथ्याम् । स्वस्तिम् । अयजन्न । प्राचीम् । एव । तया । दिशम् । प्रेति । अजानन्न् । अग्निना । दक्षिणा । सोमेन । प्रतीचीम् । सवित्रा । उदीचीम् । अदित्या ।

ऊद्र्ध्वम् । पथ्याम् । स्वस्तिम् । यजिति । प्राचीम् । एव । तया ।
दिशम् । प्रेति । जानाति । पथ्याम् । स्वस्तिम् । इष्ट्वा ।
अग्नीषोमावित्यग्नी—सोमौ । यजिति । चक्षुषी इति । वै । एते इति ।
यज्ञस्य । यत् । अग्नीषोमावित्यग्नी — सोमौ । ताभ्याम् । एव ।
अन्विति । पश्यित । 35 (50)

TS 6.1.5.3

-त्यग्नीषोमाविष्ट्वा सवितारं यजित सवितृप्रसूत एवानु पश्यित सिवितारमिष्ट्वाऽदितिं यजितीयं वा अदितिरस्यामेव प्रतिष्ठायानु पश्यत्यदितिमिष्ट्वा मारुतीमृचमन्वाह मरुतो वै देवानां विशो देवित्रां खलु वै कल्पमानं मनुष्यविश्वमनु कल्पते यन् मारुतीमृचमन्वाह विशां क्लृप्त्ये ब्रह्मवादिनो वदन्ति प्रयाजवदनन्याजं प्रायणीयं कार्य-मनूयाजव - [] 36

TS 6.1.5.3 - Padam

अग्नीषोमावित्यग्नी – सोमौ । इष्ट्वा । सवितारम् । यजति । — । — । सवितृप्रसूत इति सवितृ – प्रसूतः । एव । अन्विति । पश्यति ।

सवितारम् । इष्ट्वा । अदितिम् । यजति । इयम् । वै । अदितिः । अस्याम् । एव । प्रतिष्ठायेतिं प्रति – स्थायं । अन्विति । पश्यति । । । । । अदितिम् । इष्ट्वा । मारुतीम् । ऋचम् । अन्विति । आह । मरुतः । वै। देवानाम्। विशः। देवविशमिति देव – विशम्। खलु । वै। कल्पमानम् । मनुष्यविशमिति मनुष्य-विशम् । अन्विति । कल्पते । यत् । मारुतीम् । ऋचम् । अन्वाहेत्यनु-आहं । विशाम् । क्लृप्त्यै । ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म – वादिनः । वदन्ति । प्रयाजवदिति प्रयाज – वत् । अननूयाजमित्यननु – याजम् । प्रायणीयमिति प्र – अयणीयम् । कार्यम् । अनूयाजवदित्यनूयाज – वत् । 36 (50) TS 6.1.5.4 दप्रयाज-मुदयनीयमितीमे वै प्रयाजा अमी अनूयाजाः सैव सा यज्ञस्य सन्ततिस्तत् तथा न कार्यमात्मा वै प्रयाजाः प्रजाऽन्याजा यत् प्रयाजा-नन्तरियादात्मानम-न्तरियाद्-यदन्याजा-नन्तरियात् प्रजामन्तरियाद्यतः खलु वै यज्ञस्य विततस्य न क्रियते तदनु यज्ञः परा भवति यज्ञं पराभवन्तं वज्ञमानोऽन् – [] 37

TS 6.1.5.4 - Padam

अप्रयाजमित्यप्र – याजम् । उदयनीयमित्युत् – अयनीयम् । इति । इमे । वै । प्रयाजा इति प्र – याजाः । अमी इति । अनूयाजा इत्यनु – याजाः । सा । एव । सा । यज्ञस्य । सन्ततिरिति सं – तितः । तत् । तथा । न । कार्यम् । आत्मा । वै । प्रयाजा इति प्र – याजाः । प्रजेति प्र – जा । अनूयाजा इत्येनु–याजाः । यत् । प्रयाजानिति प्र–याजान् । अन्तरियादित्यन्तः – इयात् । आत्मानम् । अन्तः । इयात् । यत् । अनूयाजानित्यनु – याजान् । अन्तरियादित्यन्तः – इयात् । प्रजामिति प्र–जाम् । अन्तः । इयात् । यतः । खलु । वै । यज्ञस्य । विततस्येति वि–ततस्य । न । क्रियते । तत् । अन्विति । यज्ञः । परेति । भवति । यज्ञम् । पराभवन्तमिति परा - भवन्तम् । यजमानः । अनु । 37 (50) TS 6.1.5.5 परा भवति प्रयाजवदेवा-नूयाजवत् प्रायणीयं कार्यं प्रयाजवदन्याजव-दुदयनीयं नाऽऽ*त्मानमन्तरेति न प्रजां न यज्ञः पराभवति न यजमानः प्रायणीयस्य निष्कास उदयनीयमभि

निर्वपित सैव सा यज्ञस्य सन्तिर्वाः प्रायणीयस्य याज्या यत् ता उदयनीयस्य याज्याः कुर्यात् पराङमुं लोकमा रोहेत् प्रमायुकः स्याद्याः प्रायणीयस्य पुरोऽनुवाक्यास्ता () उदयनीयस्य याज्याः करोत्यस्मिन्नेव लोके प्रति तिष्ठति ॥ 38

TS 6.1.5.5 - Padam

उदयनीयस्येत्युत्-अयनीयस्य । याज्याः । कुर्यात् । पराङ् । अमुम् । लोकम् । एति । रोहेत् । प्रमायुक इति प्र – मायुकः । स्यात् । याः । प्रायणीयस्येति प्र - अयनीयस्य । पुरोनुवाक्या इति पुरः – अनुवाक्याः । ताः () । उदयनीयस्येत्युत् – अयनीयस्य । याज्याः । करोति । अस्मिन्न् । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठति ॥ **38 (58)** *(प्रज्ञात्यै – पञ्चत्य – नूयाजव – द्यजमानोऽनु –* ॥ पुरोनुवाक्यास्ता – अष्टौ च) (A5) TS 6.1.6.1 ्रा ॥ । कदूश्च वै सुपर्णी चाऽऽ*त्मरूपयोरस्पद्र्धेता ७ सा कदूः स्पर्णीमजयथ् साऽब्रवीत् तृतीयस्यामितो दिवि सोमस्तमा हर तेनाऽऽ*त्मानं निष्क्रीणीष्वेतीयं वै कदूरसौ सुपर्णी छन्दा एसि सौपर्णेयाः साब्रवीदस्मै वै पितरौ पुत्रान् बिभृत-स्तृतीयस्यामितो दिवि सोमस्तमा हर तेनाऽऽ*त्मानं निष्क्रीणीष्वे – [] 39

TS 6.1.6.1 - Padam

कद्रः। च।वै। सुपर्णीति सु – पर्णी। च। आत्मरूपयोरित्यात्म – रूपयोः । अस्पद्र्धेताम् । सा । कद्रुः । सुपर्णीमिति सु-पर्णीम् । अजयत् । सा । अब्रवीत् । तृतीयस्याम् । इतः । दिवि । सोमः । तम् । एति । हर । तेन । आत्मानम् । निरिति । क्रीणीष्व । इति । इयम् । वै । कद्रः । असौ । सुपर्णीति सु-पर्णी । छन्दा ्ंसि । सौपर्णेयाः । सा । अब्रवीत् । अस्मै । वै । पितरौ । पुत्रान् । बिभृतः । तृतीयस्याम् । इतः । दिवि । सोमः । तम् । एति । हर । तेन । आत्मानम् । निरिति । क्रीणीष्व । 39 (50) ति मा कद्रखोचिदिति जगत्युदपत-च्चतुर्दशाक्षरा सती सा ऽप्राप्य न्यवर्तत तस्यै द्वे अक्षरे अमीयेता ए सा पशुभिश्च दीक्षया चाऽगच्छत् तस्माज्जगती छन्दसां पशव्यतमा तस्मात् पशुमन्तं दीक्षोप नमति त्रिष्टुगुदंपतत् त्रयोदशाक्षरा सती सा उप्राप्य न्यवर्तत तस्यै द्वे अक्षरे अमीयेता एं सा दक्षिणाभिश्च – [] 40

TS 6.1.6.2 - Padam

इति । मा । कदूः । अवोचत् । इति । जगती । उदिति । अपतत् । चतुर्दशाक्षरेति चतुर्दश – अक्षरा । सती । सा । अप्राप्येत्यप्र – आप्य । नीति । अवर्तत । तस्यै । द्वे इति । अक्षरे इति । अमीयेताम् । सा । पशुभिरिति पशु – भिः । च । दीक्षया । च । एति । अगच्छत् । तस्मात् । जगती । छन्दसाम् । पशव्यतमेति । ॥ । । । । । । । । । । । । । पश्च – तमा । तस्मात् । पशुमन्तमिति पशु – मन्तम् । दीक्षा । उपेति । नमति । त्रिष्टुक् । उदिति । अपतत् । त्रयोदशाक्षरेति न्नयोदश – अक्षरा । सती । सा । अप्राप्येत्यप्र – आप्य । नीति । अवर्तत । तस्यै । द्वे इति । अक्षरे इति । अमीयेताम् । सा । दक्षिणाभिः । च । 40 (50)

TS 6.1.6.3

नियन्त एतत् खलु वाव तप इत्याहुर्यः स्वं ददातीति

गायत्र्युदपतच्चतुरक्षरा सत्यजया ज्योतिषा तमस्या अजाऽभ्यरुन्ध

तदजाया अजत्व ् सा सोमं चाऽऽहरच्चत्वारि चाक्षराणि साऽष्टाक्षरा - । । समपद्यत ब्रह्मवादिनो वदन्ति – [] 41

TS 6.1.6.3 - Padam

तपसा । च । एति । अगच्छत् । तस्मात् । त्रिष्टुभः । लोके ।

माद्ध्यन्दिने । सवने । दक्षिणाः । नीयन्ते । एतत् । खलु । वाव ।

तपः । इति । आहुः । यः । स्वम् । ददाति । इति । गायत्री । उदिति ।

अपतत् । चतुरक्षरेति चतुः – अक्षरा । सती । अजया । ज्योतिषा ।

तम् । अस्यै । अजा । अभीति । अरुन्ध । तत् । अजायाः ।

जजत्वमित्यज-त्वम् । सा । सोमम् । च । एति । अहरत् । चत्वारि ।

च । अक्षराणि । सा । अष्टाक्षरेत्यष्टा – अक्षरा । समिति । अपद्यत ।

ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म – वादिनः । वदन्ति । 41 (50)

TS 6.1.6.4

TS 6.1.6.4 - Padam

कस्मात् । स्त्यात् । गायत्री । किनिष्ठा । छन्दसाम् । स्ति ।

यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । परीति । इयाय । इति । यत् । एव ।

अदः । सोमम् । एति । अहरत् । तस्मात् । यज्ञमुखमिति

यज्ञ – मुखम् । परीति । ऐत् । तस्मात् । तेजस्विनीतमेति

तेजस्विनी–तमा । पद्भ्यामिति पत्–भ्याम् । द्वे इति । सवने इति ।

समगृह्णादिति सं – अगृह्णात् । मुखेन । एकम् । यत् । मुखेन ।

समगृह्णादिति सं – अगृह्णात् । तत् । अध्यत् । तस्मात् । द्वे इति ।

समगृह्णादिति सं – अगृह्णात् । तत् । अध्यत् । तस्मात् । द्वे इति ।

सवने इति । शुक्रवती इति शुक्र – वती । प्रातस्सवनमिति

प्रातः – सवनम् । च । माद्ध्यन्दिनम् । च । तस्मात् ।

तृतीयसवन इति तृतीय – सवने । ऋजीषम् । अभीति । सुन्वन्ति । — — — — — — — — धीतम् । इव । हि । मन्यन्ते । 42 (50)

TS 6.1.6.5

आशिरमव नयित सशुक्रत्वायाथों सं भरत्येवैनत् त्र सोम-माहियमाणं गन्धर्वो विश्वावसुः पर्यमुष्णाथ् स तिस्रो रात्रीः परिमुषितोऽवस्त् तस्मात् तिस्रो रात्रीः क्रीतः सोमो वसित ते देवा अब्रुवन्थ् स्त्रीकामा वै गन्धर्वा स्स्त्रिया निष्क्रीणामेति ते वाच स्त्रियमेकहायनीं कृत्वा तया निरक्रीणन्थ् सा रोहिद्-रूपं कृत्वा गन्धर्वेभ्यो [] 43

TS 6.1.6.5 - Padam

आशिरम् । अवेति । नयति । सशुक्रत्वायेति सशुक्र – त्वाय ।
अथो इति । समिति । भरति । एव । एनत् । तम् । सोमम् ।
आहियमाणमित्या – हियमाणम् । गन्धर्वः ।
विश्वावसुरिति विश्व – वसुः । परीति । अमुष्णात् । सः । तिस्रः ।
रात्रीः । परिमुषित इति परि – मुषितः । अवसत् । तस्मात् । तिस्रः ।

रात्रीः । क्रीतः । सोमः । वसति । ते । देवाः । अबुवन्न् । स्त्रीकामा इति स्त्री – कामाः । वै । गन्धर्वाः । स्त्रिया । निरिति । क्रीणाम । इति । ते । वाचम् । स्त्रियम् । एकहायनीमित्येक – हायनीम् । कृत्वा । तया । निरिति । अक्रीणन्न् । सा । रोहित् । रूपम् । कृत्वा । गन्धर्वेभ्यः । 43 (50) TS 6.1.6.6 ऽपक्रम्यातिष्ठत् तद्-रोहितो जन्म ते देवा अंबुवन्नपं युष्मदक्रमी-न्नास्मानु-पावर्तते वि ह्वयामहा इति ब्रह्मं गन्धर्वा अवदन्नगायन् देवाः सा देवान् गायत उपावर्तत तस्माद्-गायन्त । स्त्रियः कामयन्ते कामुंका एन ७ स्त्रियों भवन्ति य एवं वैदाथों य एवं विद्वानिप जन्येषु भवति तेभ्य एव ददत्युत यद्-बहुतया - [] 44 TS 6.1.6.6 - Padam अपक्रम्येत्यप – क्रम्य । अतिष्ठत् । तत् । रोहितः । जन्म । ते । देवाः । अब्रुवन्न् । अपेति । युष्मत् । अक्रमीत् । न । अस्मान् । उपावर्तत इत्युप – आवर्तते । वीति । ह्वयामहै । इति । ब्रह्म ।

गन्धर्वाः । अवदन्न् । अगायन्न् । देवाः । सा । देवान् । गायतः । उपावर्ततेत्युप-आवर्तत । तस्मात् । गायन्तम् । स्त्रियः । कामयन्ते । यः । एवम् । विद्वान् । अपीति । जन्येषु । भवति । तेभ्यः । एव । ददति । उत । यत् । बहुतया इति बहु – तयाः । 44 (50) TS 6.1.6.7 भवन्त्येकहायन्या क्रीणाति वाचैवैन एं सर्वया क्रीणाति तस्मादेकहायना मनुष्या वाचं वदन्त्यकूटया ऽकर्णयाऽ काणयाञ्चलोणया ऽसप्तञाफया क्रीणाति सर्वयैवैनं क्रीणाति यच्छ्वेतया क्रीणीयाद्-दुश्चर्मा यजमानः स्याद्यत् कृष्णया-ऽनुस्तरणी स्यात् प्रमायुको यजमानः स्याद्यद् द्विरूपया वात्रघ्नी स्याथ् स वाउन्यं जिनीयात् तं वाउन्यो जिनीयादरुणया पिङ्गाक्ष्या () क्रीणात्येतद्वै सोमस्य रूप७ स्वयैवैनं देवतया क्रीणाति ॥ 45

TS 6.1.6.7 - Padam

भवन्ति । एकहायन्येत्येक – हायन्या । क्रीणाति । वाचा । एव । एनम् । सर्वया । क्रीणाति । तस्मात् । एकहायना इत्येक-हायनाः । मनुष्याः । वाचम् । वदन्ति । अकूटया । अकर्णया । अकाणया । अञ्लोणया । असप्तशफयेत्यसप्त – शफया । क्रीणाति । सर्वया । एव । एनम् । क्रीणाति । यत् । श्वेतया । क्रीणीयात् । दुश्चर्मेति दुः – चर्मा । यजमानः । स्यात् । यत् । कृष्णया । अनुस्तरणीत्यनु – स्तरणी । स्यात् । प्रमायुक इति प्र – मायुकः । यजमानः । स्यात् । यत् । द्विरूपयेति द्वि – रूपया । वात्रघ्नीति वात्रं – घ्नी । स्यात् । सः । वा । अन्यम् । जिनीयात् । तम् । वा । । । अन्यः । जिनीयात् । अरुणया । पिङ्गाक्ष्येति पिङ्ग – अक्ष्या () । क्रीणाति । एतत् । वै । सोमस्य । रूपम् । स्वया । एव । एनम् । देवतया । क्रीणाति ॥ **45 (60)** *(निष्क्रीणीष्व – दक्षिणाभिश्च –* वदन्ति – मन्यन्ते-गन्धर्वेभ्यो-बहुतयाः-पिङ्गाक्ष्या-दशं च) (A6)

TS 6.1.7.1

तिख्ठरण्यमभवत् तस्मादद्भ्यो हिरण्यं पुनित्त ब्रह्मवादिनो वदित्त्त् कस्माथ् सत्यादनस्थिकेन प्रजाः प्रवीयन्ते ऽस्थन्वतीर्जायन्त इति यिद्धरण्यं घृतेऽवधायं जुहोति तस्मादनस्थिकेन प्रजाः प्र वीयन्ते ऽस्थन्वतीर्जायन्त एतद्वा अग्नेः प्रियं धाम यद्–घृतं तेजो हिरण्यमियन्ते शुक्र तनूरिदं वर्च इत्याह सतेजसमेवैन्थ् सतन् – [] 46

TS 6.1.7.1 - Padam

तत्। हिरण्यम्। अभवत्। तस्मात्। अद्भयं इत्यत् – भ्यः। हिरण्यम्। पुनन्ति। ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म – वादिनः। वदन्ति। कस्मात्। सत्यात्। अनस्थिकेन। प्रजा इति प्र – जाः। प्रवीयन्ते । इति । यत्। हिरण्यम्। घृते। अवधायेत्यव – धायं। जायन्ते। इति। तस्मात्। अनस्थिकेन। प्रजा इति प्र – जाः। प्रेति। वतः। जायन्ते। अस्थन्वतीरित्यस्थन्ने । प्रजा इति प्र – जाः। प्रेति। वीयन्ते। अस्थन्वतीरित्यस्थन्नं – वतीः। जायन्ते। एतत्। वै। वीयन्ते। अस्थन्वतीरित्यस्थन्न् – वतीः। जायन्ते। एतत्। वै।

अग्नेः । प्रियम् । धाम । यत् । घृतम् । तेजः । हिरण्यम् । इयम् । ते । शुक्र । तनूः । इदम् । वर्चः । इति । आह् । सर्ते जसमिति । स्त – तेजसम् । एव । एनम् । स्तनुमिति स – तनुम् । 46 (50)

TS 6.1.7.2

TS 6.1.7.2 - Padam

करोति । अथो इति । समिति । भरति । एव । एनम् । यत् । अबद्धम् । अवदद्ध्यादित्यव –दद्ध्यात् । गर्भाः । प्रजानामिति प्र – जानाम् । परापातुका इति परा–पातुकाः । स्युः । बद्धम् । अवेति । द्धाति । गर्भाणाम् । धृत्यै । निष्टक्यम् । बद्धनाति । प्रजानामिति प्र – जानाम् । प्रजननायेति प्र – जननाय ।

वाक्। वै। एषा। यत्। सोमक्रयणीति सोम – क्रयणी। जूः।
असि। इति। आह्। यत्। हि। मनसा। जवते। तत्। वाचा।
वदति। धृता। मनसा। इति। आह्। मनसा। हि। वाक्। धृता।
जुष्टा। विष्णवे। इति। आह्। 47 (50)

TS 6.1.7.3

यज्ञो वै विष्णु र्यज्ञायैवैनां जुष्टां करोति तस्यास्ते सत्यसवसः
प्रस्तव इत्याह सिवतृ – प्रसूतामेव वाचमव रुन्थे काण्डेकाण्डे वै
क्रियमाणे यज्ञ एं रक्षा एसि जिघा एसन्त्येष खलु वा अरक्षोहतः
पन्था योऽग्नेश्च सूर्यस्य च सूर्यस्य चक्षुरा – ऽरुहमग्नेरक्षणः
क्रनीनिकामित्याह य एवारक्षोहतः पन्थास्त ए समारोहित – [] 48

TS 6.1.7.3 - Padam

यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञायं । एव । एनाम् । जुष्टाम् । करोति ।

तस्याः । ते । सत्यसवस् इति सत्य – सवसः । प्रसव इति

प्र – सवे । इति । आह् । स्वितृप्रसूतामिति स्वितृ – प्रसूताम् ।

एव । वाचम् । अवेति । रुन्धे । काण्डेकाण्ड इति काण्डे –काण्डे ।

वै । क्रियमाणे । यज्ञम् । रक्षां स्ति । जिघा स्ति । एषः । खलु । । वै । अरक्षोहत इत्यरक्षः – हतः । पन्थाः । यः । अग्नेः । च । सूर्यस्य । च । सूर्यस्य । चक्षुः । एति । अरुहम् । अग्नेः । अक्षणः । कनीनिकाम् । इति । आह । यः । एव । अरक्षोहत इत्यरक्षः –हतः । पन्थाः । तम् । स्मारोहतीति सं – आरोहति । 48 (50)

TS 6.1.7.4

TS 6.1.7.4 - Padam

वाक्। वै। एषा। यत्। सोमक्रयणीति सोम – क्रयणी। चित्।
असि। मना। असि। इति। आह। शास्ति। एव। एनाम्।
एतत्। तस्मात्। शिष्टाः। प्रजा इति प्र – जाः। जायन्ते। चित्।
असि। इति। आह। यत्। हि। मनसा। चेतयते। तत्। वाचा।

वदति । मना । असि । इति । आह । यत् । हि । मनसा । अभिगच्छतीत्यभि – गच्छति । तत् । करोति । धीः । असि । इति । आह । यत् । हि । मनसा । ध्यायति । तत् । वाचा । 49 (50) TS 6.1.7.5 वदित दक्षिणाऽसीत्याह दक्षिणा होषा यज्ञियाऽसीत्याह यज्ञियामेवैनां करोति क्षत्रियासीत्याह क्षत्रिया होषा उदितिरस्युभयतञ्ज्ञीष्णीत्याह यदेवाऽऽ*दित्यः प्रायणीयो यज्ञानामादित्य उदयनीय-स्तस्मादेवमाह यदबद्धा स्यादयंता स्याद्यत् पदिबद्धा-ऽनुस्तरंणी स्यात् प्रमायुको यजमानः स्या - [] 50 **TS 6.1.7.5 - Padam** वदति । दक्षिणा । असि । इति । आह । दक्षिणा । हि । एषा । यज्ञिया । असि । इति । आह । यज्ञियाम् । एव । एनाम् । करोति । क्षत्रिया । असि । इति । आह । क्षत्रिया । हि । एषा । अदितिः । असि । उभयतं इशीर्ष्णीत्युभयतः – शीर्ष्णी । इति । आह । यत् । एव । आदित्यः । प्रायणीय इति प्र – अयणीयः । यज्ञानाम् ।

आदित्यः । उदयनीय इत्युत् – अयनीयः । तस्मात् । एवम् । आह् । यत् । अबद्धा । स्यात् । अयता । स्यात् । यत् । पदिबद्धेति पदि – बद्धा । अनुस्तरणीत्यनु – स्तरणी । स्यात् । प्रमायुक इति प्र – मायुकः । यजमानः । स्यात् । 50 (50)

TS 6.1.7.6

– द्यत् कर्णगृहीता वार्त्रघ्नी स्याथ् स वाऽन्यं जिनीयात् तं वाऽन्यो जिनीयान्मित्रस्त्वा पदि बद्ध्नात्वित्याह मित्रो वै शिवो देवानां तेनैवैनां पदि बद्ध्नाति पूषाऽद्ध्वनः पात्वित्याहेयं वै पूषेमामेवास्या अद्ध्यक्षां करो – [] 51

TS 6.1.7.6 - Padam

यत्। कर्णगृहीतेति कर्ण-गृहीता। वार्त्रघ्नीति वार्त्र - घ्नी। स्यात्। सः। वा। अन्यम्। जिनीयात्। तम्। वा। अन्यः। जिनीयात्। मित्रः। त्वा। पदि। बद्ध्नातु। इति। आह्। मित्रः। वै। शिवः। वे। शिवः। वेवानाम्। तेन। एव। एनाम्। पदि। बद्ध्नाति। पूषा। अद्ध्वनः।

```
पातु । इति । आह । इयम् । वै । पूषा । इमाम् । एव । अस्याः ।
अधिपामित्यधि – पाम् । अकः । समष्ट्या इति सं – अष्ट्यै ।
इन्द्राय । अद्ध्यंक्षायेत्यधि – अक्षाय । इति । आह । इन्द्रम् । एव ।
अस्याः । अद्ध्यंक्षमित्यधि – अक्षम् । करोति । 51 (50)
TS 6.1.7.7
-त्यनु त्वा माता मन्यतामनु पितेत्याहा-नुमतयैवैनया क्रीणाति
सा देवि देवमच्छेहीत्याह देवी होषा देवः सोम इन्द्राय
सोममित्याहेन्द्राय हि सोम आह्रियते यदेतद्-यजुर्न ब्रूयात् पराच्येव
सोमक्रयणीयाद् – रुद्रस्त्वाऽऽ वर्तयत्वित्याह रुद्रो वै क्रूरो – [ ] 52
TS 6.1.7.7 - Padam
अन्विति । त्वा । माता । मन्यताम् । अन्विति । पिता । इति । आह ।
अनुमतयेत्यनु – मतया । एव । एनया । क्रीणाति । सा । देवि ।
देवम् । अच्छ । इहि । इति । आह । देवी । हि । एषा । देवः ।
सोमः । इन्द्राय । सोमम् । इति । आह । इन्द्राय । हि । सोमः ।
आह्रियत इत्या – ह्रियते । यत् । एतत् । यजुः । न । ब्रूयात् ।
```

पराची । एव । सोमक्रयणीति सोम – क्रयणी । इयात् । रुद्रः । त्वा । एति । वर्तयतु । इति । आह । रुद्रः । वै । क्रूरः । 52 (50) <u>TS 6.1.7.8</u>

देवानां तमेवास्यै परस्ताद्-दधात्यावृत्त्यै क्रूरिमव वा एतत् करोति

यद्-रुद्रस्य कीर्तयित मित्रस्य पथेत्याह ञान्त्यै वाचा वा एष वि

जीणीते यः सोमक्रयण्या स्वस्ति सोमसखा पुनरेहि सह रय्येत्याह
वाचैव विक्रीय पुनरात्मन् वाचं धत्तेऽनुपदासुकाऽस्य वाग्भवित

य एवं वेद ()॥ 53

TS 6.1.7.8 - Padam

देवानाम् । तम् । एव । अस्यै । परस्तात् । द्धाति । आवृत्त्या इत्या – वृत्त्यै । क्रूरम् । इव । वै । एतत् । करोति । यत् । रुद्रस्य । कीर्तयति । मित्रस्य । पथा । इति । आह । शान्त्यै । वाचा । वै । एषः । वीति । क्रीणीते । यः । सोमक्रयण्येति सोम – क्रयण्या । स्वस्ति । सोमसखेति सोम – सखा । पुनः । एति । इहि । सह । रय्या । इति । आह । वाचा । एव । विक्रीयेति वि – क्रीय । पुनः ।

आत्मन् । वाचम् । धत्ते । अनुपदासुकेत्यनुप – दासुका । अस्य । वाक् । भवति । यः । एवम् । वेद () ॥ 53 (50) (सतनुं – विष्णव इत्याह – समारोहति – ध्यायति तद् वाचा – यजमानः स्यात् – करोति – क्रूरो – वेद) (A7) TS 6.1.8.1 षट् पदान्यनु नि क्रामित षडहं वाङ्नाति वदत्युत संवथ्सरस्यायने यावत्येव वाक्तामव रुन्धे सप्तमे पदे जुहोति सप्तपदा शक्वरी पशवः शक्वरी पशूनेवावं रुन्धे सप्त ग्राम्याः पशवः सप्ता *ऽऽरण्याः सप्त छन्दा - स्युभयस्या - वरुद्ध्यै वस्व्यंसि रुद्राऽसीत्याह रूपमेवास्या एतन् महिमानं - [] 54 TS 6.1.8.1 - Padam षट् । पदानि । अनु । नीति । क्रामति । षडहमिति षट् – अहम् । वाक् । न । अतीति । वदति । उत । संवथ्सरस्येति सं–वथ्सरस्य । अयने । यावती । एव । वाक् । ताम् । अवेति । रुन्धे । सप्तमे । पदे । जुहोति । सप्तपदेति सप्त – पदा । शक्वरी । पश्वः ।

शक्वरी । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । सप्त । ग्राम्याः । पश्वः । सप्त । आरण्याः । सप्त । छन्दार्ंसि । उभयस्य । अवरुद्ध्या इत्यव – रुद्ध्यै । वस्वी । असि । रुद्रा । असि । इति । आह । रूपम् । एव । अस्याः । एतत् । महिमानम् । 54 (50) **TS 6.1.8.2** ँव्याचष्टे बृहस्पतिस्त्वा सुम्ने रण्वत्वित्याह ब्रह्म वै देवानां बृहस्पति-र्ब्रह्मणैवास्मै पशूनव रुन्धे रुद्रो वसुभिरा निकेत्वित्याहाऽऽ*वृत्त्यै पृथिव्यास्त्वा मूद्र्धन्ना जिघर्मि देवयजन इत्याह पृथिव्या होष मूद्धी यद्-देवयजनमिडायाः पद इत्याहेडायै होतत् पदं यथ् सोमक्रयण्यै घृतवति स्वाहे – [] 55 **TS 6.1.8.2 - Padam** व्याचष्ट इति वि–आचष्टे । बृहस्पतिः । त्वा । सुम्ने । रण्वतु । इति । आह । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । रुद्रः । वसुभिरिति वसु – भिः । एति । चिकेतु । इति । आह । आवृत्त्या इत्या – वृत्त्यै । पृथिव्याः । त्वा ।

मूर्धन्न् । एति । जिघर्मि । देवयजन इति देव-यजने । इति । आह । पृथिव्याः । हि । एषः । मूर्द्धा । यत् । वेवयजनमिति देव – यजनम् । इडायाः । पदे । इति । आह । देवयजनमिति देव – यजनम् । इडायाः । पदे । इति । आह । इडायै । हि । एतत् । पदम् । यत् । सोमक्रयण्या इति । सोम – क्रयण्यै । घृतवतीति घृत–वति । स्वाहा । 55 (50)

TS 6.1.8.3

्यद्ध्वर्युरनग्नावाहुतिं जुहुयादन्धोऽद्ध्वर्युः स्याद्-रक्षां एसि
यज्ञ ए हन्युर् हिरण्यमुपास्य जुहोत्यग्निवत्येव जुहोति नान्धोऽद्ध्वर्युः
भविति न यज्ञ ए रक्षा एसि घनन्ति काण्डेकाण्डे वै क्रियमाणे यज्ञ ए
रक्षा एसि जिघा एसन्ति परिलिखित ए रक्षः परिलिखिता अरातय
इत्याह रक्षसामपहत्या – [] 56

TS 6.1.8.3 - Padam

इति । आह । यत् । एव । अस्यै । पदात् । घृतम् । अपीड्यत । ॥ तस्मात् । एवम् । आह । यत् । अद्ध्वर्युः । अनग्नौ ।

आहुं तिमित्या – हुतिम् । जुहुयात् । अन्धः । अद्ध्वर्युः । स्यात् । रक्षा ्सि । यज्ञम् । हन्युः । हिरण्यम् । उपास्येत्युप – अस्य । ा जुहोति । अग्निवतीत्यग्नि – वति । एव । जुहोति । न । अन्धः । अद्ध्वर्युः । भवति । न । यज्ञम् । रक्षां ्सि । घनन्ति । काण्डेकाण्ड इति काण्डे – काण्डे । वै । क्रियमाणे । यज्ञम् । रक्षा ्सि । जिघा ्सन्ति । परिलिखितमिति परि – लिखितम् । रक्षः । परिलिखिता इति परि – लिखिताः । अरातयः । इति । आह । रक्षसाम् । अपहत्या इत्यपं – हत्यै । 56 (50) **TS 6.1.8.4** इदमह ए रक्षसो ग्रीवा अपि कृन्तामि योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं । द्विष्म इत्याह द्वौ वाव पुरुषौ यं चैव द्वेष्टि यश्चैनं द्वेष्टि तयोरेवानन्तरायं ग्रीवाः कृन्तति पश्चवो वै सोमक्रयण्यै पदं यावत्मूत ए सं वपति पशूनेवाव रुन्धे उसमे राय इति सं ु। । वपत्यात्मान-मेवाद्ध्वर्युः – [] **57**

TS 6.1.8.4 - Padam

इदम् । अहम् । रक्ष्मेसः । ग्रीवाः । अपीति । कृन्तामि । यः ।
अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । इति । आह । द्वौ ।
वाव । पुरुषौ । यम् । च । एव । द्वेष्टि । यः । च । एनम् । द्वेष्टि ।
वाव । पुरुषौ । यम् । च । एव । द्वेष्टि । यः । च । एनम् । द्वेष्टि ।
वाव । पुरुषौ । यम् । च । एव । द्वेष्टि । यः । च । एनम् । द्वेष्टि ।
वावः । वै । सोमक्रयण्या इति सोम – क्रयण्यै । पदम् ।
यावत्मूतमिति यावत् – त्मूतम् । समिति । वपति । पुरून् । एव ।
अवेति । रुन्धे । अस्मे इति । रायः । इति । समिति । वपति ।
आत्मानम् । एव । अद्ध्वर्युः । 57 (50)

TS 6.1.8.5

पशुभ्यो नान्तरेति त्वे राय इति यजमानाय प्र यच्छिति यजमान एव
रियं दधाति तोते राय इति पिलिया अद्धों वा एष आत्मनो यत्
पिली यथा गृहेषु निधत्ते तादृगेव तत् त्वष्टीमती ते सपेयेत्याह त्वष्टा
वै पशूनां मिथुनाना ्र रूपकृद्-रूपमेव पशुषु दधात्यस्मै वै
लोकाय गार्.हपत्य आ धीयते () ऽमुष्मा आहवनीयो यद्-

गार्.हपत्य उपवपेदस्मिन् लोके पशुमान्थ् स्याद् –यदाहवनीये । । । । । । । । । । । ऽमुष्मिन् लोके पशुमान्थ् स्यादुभयोरुप वपत्युभयोरेवैनं लोकयोः पशुमन्तं करोति ॥ 58

TS 6.1.8.5 - Padam

पशुभ्य इति पशु – भ्यः । न । अन्तः । एति । त्वे इति । रायः । इति । यजमानाय । प्रेति । यच्छति । यजमाने । एव । रयिम् । दधाति । तोते । रायः । इति । पत्नियै । अद्र्धः । वै । एषः । ा ॥ ॥ । आत्मनः । यत् । पत्नी । यथा । गृहेषु । निधत्त इति नि – धत्ते । तादृक्। एव। तत्। त्वष्टीमती। ते। सपेय। इति। आह। त्वष्टा। वै। पशूनाम्। मिथुनानाम्। रूपकृदिति रूप – कृत्। रूपम्। एव । पशुषु । दधाति । अस्मै । वै । लोकाय । गार्.हंपत्य इति गार्.हं – पत्यः । एति । धीयते () । अमुष्मै । उपवपेदित्युप – वपेत् । अस्मिन्न् । लोके ।

पशुमानिति पशु – मान् । स्यात् । यत् । आहवनीय — । इत्या – हवनीये । अमुष्मिन्न् । लोके । पशुमानिति पशु – मान् । स्यात् । उभयोः । उपेति । वपति । उभयोः । एव । एनम् । लोकयोः । पशुमन्तमिति पशु – मन्तम् । करोति ॥ 58 (74) — (महिमान् – स्वाहा – ऽपहत्या – अध्वर्यु – धीयते – चतुर्वि एशितिश्च) (४८)

TS 6.1.9.1

TS 6.1.9.1 - Padam

ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म – वादिनः । वदन्ति । विचित्य इति वि-चित्यः । सोमा(3)ः । न । विचित्या(3) इति वि – चित्या(3)ः । इति । सोमः । वै । ओषधीनाम् । राजा । तस्मिन्न् । यत् । आपन्नमित्या – पन्नम् । ग्रसितम् । एव । अस्य । तत् । यत् । । ॥ ॥ विचिनुयादिति वि – चिनुयात् । यथा । आस्यात् । ग्रसितम् । निष्खिदतीति निः – खिदति । तादृक् । एव । तत् । यत् । न । । विचिनुयादिति वि – चिनुयात् । यथा । अक्षन्न् । आपन्नमित्या – पन्नम् । विधावतीति वि – धावति । तादृक् । एव । तत् । क्षोधुकः । अद्ध्वर्युः । स्यात् । क्षोधुकः । यजमानः । सोमविक्रयिन्निति सोम –विक्रयिन्न् । सोमम् । शोधय । इति । एव । ब्र्यात् । यदि । इतरम् । **59 (50)**

TS 6.1.9.2

सवनमव रुन्ध इति पशूनां चर्मन् मिमीते पशूनेवाव रुन्धे पश्वो हि तृतीय ए सवनं यं कामयेतापशुः स्यादित्यृक्षतस्तस्य मिमीतर्क्षं वा अपशव्यमपश्रेव भवति यं कामयेत पशुमान्थ् स्या – [] 60 TS 6.1.9.2 - Padam यदि । इतरम् । उभयेन । एव । सोमविक्रयिणमिति सोम – विक्रयिणम् । अर्पयति । तस्मात् । सोमविक्रयीति सोम – विक्रयी । क्षोधुकः । अरुणः । ह । स्म । आह । औपवेशिरित्यौप-वेशिः । सोमक्रयण इति सोम – क्रयणे । एव । अहम् । तृतीयसवनमितिं तृतीय – सवनम् । अवेतिं । रुन्धे । इति । पशूनाम् । चर्मन्न् । मिमीते । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । पशवः । हि । तृतीयम् । सवनम् । यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । ऋक्षतः । तस्य । मिमीत । ऋक्षम् । वै । अपशव्यम् ।

अपशुः । एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानिति पशु – मान् ।

स्यात् । 60 (50)

TS 6.1.9.3 -दिति लोमतस्तस्य मिमीतैतद्वै पंशूना ए रूप ए रूपेणैवास्मै पशूनवं रुन्धे पशुमानेव भवत्यपामन्ते क्रीणाति सरसमेवैनं क्रीणात्य-मात्योऽसीत्याहामैवैनं कुरुते शुक्रस्ते ग्रह इत्याह शुक्रो . ह्यस्य ग्रहो ऽनसाऽच्छं याति महिमान-मेवास्याच्छं यात्यनसा – [] 61 TS 6.1.9.3 - Padam इति । लोमतः । तस्य । मिमीत । एतत् । वै । पशूनाम् । रूपम् । रूपेण । एव । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । पशुमानिति पशु – मान् । एव । भवति । अपाम् । अन्ते । क्रीणाति । सरसमिति स-रसम् । एव । एनम् । क्रीणाति । अमात्यः । असि । इति । आह । अमा । एव । एनम् । कुरुते । शुक्रः । ते । ग्रहः । इति । आह । शुक्रः । हि । अस्य । ग्रहः । अनसा । अच्छं । याति । महिमानम् । एव । अस्य । अच्छ । याति । अनसा । 61 (50) TS 6.1.9.4 उच्छे याति तस्मादनोवाह्य एं समे जीवनं यत्र खलु वा एत ए शिर्षा हरन्ति तस्माच्छीर्.षहार्यं गिरौ जीवनमभि त्यं देव ्

सवितारमित्यति – च्छन्दसर्चा मिमीते ऽतिच्छन्दा वै सर्वाणि छन्दा एसि सर्विभिरेवैनं छन्दोभिर्मिमीते वर्ष्म वा एषा छन्दसां यदितच्छन्दा । यदितच्छन्दम्चां मिमीते वर्ष्मैवैन एसमानानां करोत्येकयैकयोथ् सर्गा [] 62

TS 6.1.9.4 - Padam

अच्छ । याति । तस्मात् । अनोवाद्यमित्यनः – वाद्यम् । समे ।
जीवनम् । यत्र । खलु । वै । एतम् । शिर्षा । हरन्ति । तस्मात् ।
शीर्.षहार्यमिति शीर्.ष – हार्यम् । गिरौ । जीवनम् । अभीति । त्यम् ।
देवम् । सवितारम् । इति । अतिच्छन्दसेत्यित – छन्दसा । ऋचा ।
मिमीते । अतिच्छन्दा इत्यित – छन्दाः । वै । सर्वाणि । छन्दार्सा ।
सर्वभिः । एव । एनम् । छन्दोभिरिति छन्दः –भिः । मिमीते । वर्षम् ।
वै । एषा । छन्दसाम् । यत् । अतिच्छन्दा इत्यित – छन्दाः । यत् ।
अतिच्छन्दसेत्यित – छन्दसा । ऋचा । मिमीते । वर्षम् । एव । एनम् ।

समानानाम् । करोति । एकयैकयेत्येकया – एकया । उथ्सर्गमित्युत् – सर्गम् । 62 (50) TS 6.1.9.5 मिमीते ऽयातयाम्नियायातयाम्नियैवैनं मिमीते तस्मान्नानावीर्या अङ्गुलयः सर्वास्वङ्गुष्ठमुप नि गृह्णाति तस्माथ् समावद्वीर्योऽन्याभि-रङ्गलिभिस्तस्माथ् सर्वा अनु सं चरित यथ् सह सर्वाभिर्मिमीत स्थितिष्टा अङ्गलयो जायेर-न्नेकयैकयोथ् सर्गं मिमीते तस्माद विभक्ता जायन्ते पञ्च कृत्वो यजुषा मिमीते पञ्चाक्षरा पङ्किः पाङ्को यज्ञो यज्ञमेवावं रुन्धे पञ्च कृत्वस्तूष्णीं [] 63 TS 6.1.9.5 - Padam मिमीते । अयातयाम्नियायातयाम्नियेत्ययातयाम्निया-अयातयाम्निया । एव । एनम् । मिमीते । तस्मात् । नानावीर्या इति नाना – वीर्याः । अङ्गुलयः । सर्वासु । अङ्गुष्ठम् । उप । नीति । गृह्णाति । तस्मात् । समावद्वीर्य इति समावत् – वीर्यः । अन्याभिः । । । । । । । । । अङ्गुलिभिरित्यङ्गुलि – भिः । तस्मात् । सर्वाः । अनु । समिति ।

चरति । यत् । सह । सर्वाभिः । मिमीत । स७शिलष्टा इति सं – श्लिष्टाः । अङ्गलयः । जायेरन्न् । एकयैकयेत्येकया–एकया । उथ्सर्गमित्युत् – सर्गम् । मिमीते । तस्मात् । विभक्ता इति वि – भक्ताः । जायन्ते । पञ्च । कृत्वः । यजुषा । मिमीते । पञ्चाक्षरेति पञ्च - अक्षरा । पङ्किः । पाङ्कः । यज्ञः । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । पञ्च । कृत्वः । तूष्णीम् । 63 (50) TS 6.1.9.6 ————। –दश सं पद्यन्ते दशाक्षरा विराडन्नं विराड् विराजैवान्नाद्यमव रुन्धे यद् यजुषा मिमीते भूतमेवाव रुन्धे यत् तूष्णीं भविष्यद्-यद्-वै तावानेव सोमः स्याद् यावन्तं मिमीते यजमानस्यैव स्यान्नापि सदस्यानां प्रजाभ्यस्त्वेत्युप समूहति सदस्यानेवान्वा भजति

TS 6.1.9.6 - Padam

वाससोप नह्यति सर्वदेवत्यं ँवै – [] 64

ा । । । । । । । । । । । दशा । दशा । सिमिति । पद्यन्ते । दशाक्षरेति दश – अक्षरा । विराडिति । । । । । । । । । । । । । । विराडिति वि – राट् । विराजेति वि – राजा ।

। ॥ । एव । अन्नाद्यमित्यन्न –अद्यम् । अवेति । रुन्धे । यत् । यजुषा । मिमीते । भूतम् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । तूष्णीम् । भविष्यत् । यत् । वै । तावान् । एव । सोमः । स्यात् । यावन्तम् । मिमीते । यजमानस्य । एव । स्यात् । न । अपीति । सदस्यानाम् । प्रजाभ्य इति प्र – जाभ्यः । त्वा । इति । उप । समिति । ऊहति । । । । । । । । । सदस्यान् । एव । अन्वाभजतीत्यनु – आभजति । वाससा । उपेति । नह्यति । सर्वदेवत्यमिति सर्व – देवत्यम् । वै । **64 (50)** TS 6.1.9.7 वासः सर्वाभिरेवैनं देवताभिः समद्धयिति पशवो वै सोमः प्राणाय त्वेत्युप नहाति प्राणमेव पशुषु दधाति व्यानाय त्वेत्यनु शुन्थति व्यानमेव पशुषु दधाति तस्माथ् स्वपन्तं प्राणा न जहति ॥ 65 **TS 6.1.9.7 - Padam** वासः । सर्वाभिः । एव । एनम् । देवताभिः । समिति । अद्र्थयित । पशवः । वै । सोमः । प्राणायेति प्र – अनाय । त्वा । इति । उपेति ।

नहाति । प्राणमिति प्र – अनम् । एव । पशुषु । दधाति । व्यानायेति वि – अनाय । त्वा । इति । अन्विति । शृन्थति । व्यानमिति वि – अनम् । एव । पशुषु । दधाति । तस्मात् । स्वपन्तम् । प्राणा इति प्र – अनाः । न । जहति ॥ 65 (33) ्रा । । (इतरं – पशुमान्थ् स्याद् – यात्यनसो – थ्सर्गं – तूष्णी ्र – । सर्वदेवत्यं वै – त्रयस्त्रिङ्शच्च) (A9) TS 6.1.10.1 यत् कलया ते शफेन ते क्रीणानीति पणेतागो अर्घ 🗸 सोमं कुर्यादगोअर्घं यजमान-मगोअर्घमद्ध्वर्युं गोस्तु महिमानं नाव तिरेद् गवा ते क्रीणानीत्येव ब्रूयाद् गोअर्घमेव सोमं करोति गोअर्घं ्यजमानं गोअर्घमद्ध्वर्युं न गोर्महिमानमव तिरत्यजया क्रीणाति सतपसमेवैनं क्रीणाति हिरण्येन क्रीणाति सश्क्रमेवै – [] 66 TS 6.1.10.1 - Padam यत् । कलया । ते । ञाफेन । ते । क्रीणानि । इति । पणेत । अगोअर्घमित्यगो – अर्घम् । सोमम् । कुर्यात् ।

अगो अर्घमित्यगो – अर्घम् । यजमानम् । अगो अर्घमित्यगो – अर्घम् । ॥ । । । । अवेति । तिरेत् । गवा । अवेति । तिरेत् । गवा । ते । क्रीणानि । इति । एव । ब्रूयात् । गो अर्घमिति गो – अर्घम् । एव । सोमम् । करोति । गोअर्घमिति गो – अर्घम् । यजमानम् । गोअर्घमिति गो – अर्घम् । अद्ध्वर्युम् । न । गोः । महिमानम् । अवेति । तिरति । अजया । क्रीणाति । सतपसमिति स – तपसम् । एव । एनम् । क्रीणाति । हिरण्येन । क्रीणाति । सशुक्रमिति स - शुक्रम्। एव। 66 (50) TS 6.1.10.2 -नं क्रीणाति धेन्वा क्रीणाति साशिरमेवैनं क्रीणात्यृषभेण क्रीणाति सेन्द्रमेवैनं क्रीणात्यनडुहा क्रीणाति वहिर्वा अनड्वान् वहिनैव वहि यज्ञस्य क्रीणाति मिथुनाभ्यां क्रीणाति मिथुनस्याव-रुद्ध्ये वाससा क्रीणाति सर्वदेवत्यं वै वासः सर्वाभ्य एवैनं देवताभ्यः क्रीणाति दश सं पद्यन्ते दशाक्षरा विराडनं विराड् विराजैवान्नाद्यमवं रुन्धे – [] 67

TS 6.1.10.2 - Padam

एनम् । क्रीणाति । धेन्वा । क्रीणाति । साशिरमिति स – आशिरम् । एव । एनम् । क्रीणाति । ऋषभेणं । क्रीणाति । सेन्द्रमिति स-इन्द्रम् । एव । एनम् । क्रीणाति । अनडुहा । क्रीणाति । वहिः । वै । अनड्वान् । वहिना । एव । वहि । यज्ञस्य । क्रीणाति । । । । । । मिथुनाभ्याम् । क्रीणाति । मिथुनस्य । अवरुद्ध्या इत्यव – रुद्ध्यै । वाससा । क्रीणाति । सर्वदेवत्यमिति सर्व – देवत्यम् । वै । वासः । ॥ । । । । । । । । । । सर्वाभ्यः । एव । एनम् । देवताभ्यः । क्रीणाति । दश । समिति । पद्यन्ते । दशाक्षरेति दश – अक्षरा । विराडिति वि – राट् । अन्नम् । विराडिति वि – राट्। विराजेति वि – राजा । एव। । ॥ । अन्नाद्यमित्यन्न –अद्यम् । अवेति । रुन्धे । **67 (50)** TS 6.1.10.3 तपसस्तनूरिस प्रजापतेर्वर्ण इत्याह पशुभ्य एव तदद्ध्वर्युर्नि हुत ते शुक्रेण क्रीणामीत्याह यथा यजुरेवैतद् देवा वै येन हिरण्येन

TS 6.1.10.3 - Padam

तपसः । तनूः । असि । प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः । वर्णः । इति ।

आह । पशुभ्य इति पशु – भ्यः । एव । तत् । अद्ध्वर्युः । नीति ।

हुते । आत्मनः । अनाव्रस्कायेत्यना – व्रस्काय । गच्छति । श्रियम् ।

प्रेति । पशून् । आप्नोति । यः । एवम् । वेद । शुक्रम् । ते ।

शुक्रेण । क्रीणामि । इति । आह । यथायजुरिति यथा–यजुः । एव ।

एतत् । देवाः । वै । येन । हिरण्येन । सोमम् । अक्रीणन्न् । तत् ।

अभीषहेत्यभि–सहा । पुनः । एति । अददत । कः । हि । तेजसा ।

विक्रेष्यत इति वि – क्रेष्यते । इति । येन । हिरण्येन । हिरण

TS 6.1.10.4

सोमं क्रीणीयात् तदभीषहा पुनरा ददीत तेज एवाऽऽत्मन् धत्तेऽस्मे
ज्योतिः सोमविक्रियिणि तम् इत्याह् ज्योतिरेव यजमाने दधाति तमसा
सोमविक्रियिणमर्पयति यदनुपग्रथ्य हन्याद्–दन्दशूकास्ता ए समा ए

सर्पाः स्युरिदमहर् सर्पाणां दन्दशूकानां ग्रीवा उप ग्रथ्नामीत्याहा-

ँविद्ध्यति स्वान – [] 69

TS 6.1.10.4 - Padam

सोमम् । क्रीणीयात् । तत् । अभीषहेत्यभि – सहा । पुनः । एति । ददीत । तेजः । एव । आत्मन्न् । धत्ते । अस्मे इति । ज्योतिः । सोमविक्रयिणीति सोम-विक्रयिणि । तमः । इति । आह । ज्योतिः । एव । यजमाने । दधाति । तमसा । सोमविक्रयिणमिति सोम – विक्रयिणम् । अर्पयति । यत् । अनुपग्रथ्येत्यनुप – ग्रथ्य । हन्यात् । दन्दशूकाः । ताम् । समाम् । सर्पाः । स्युः । इदम् । अहम् । सर्पाणाम् । दन्दशूकानाम् । ग्रीवाः । उपेति । ग्रथ्नामि । इति । आह । अदन्दश्रकाः । ताम् । समाम् । सर्पाः । भवन्ति । ा तमसा। सोमविक्रयिणमिति सोम – विक्रयिणम्। विद्ध्यति। स्वान । 69 (50)

पड़े 6.1.10.5

भाजेत्याहैते वा अमुष्मिन् लोके सोममरक्षन् तेभ्योऽधि सोममाऽहरन्.

यदेतेभ्यः सोमक्रयणा–न्नानुदिशेदक्रीतोऽस्य सोमः स्यान्नास्यैते

TS 6.1.10.5 - Padam

भ्राज । इति । आह । एते । वै । अमुष्मिन्न् । लोके । सोमम् ।

अरक्षन्न् । तेभ्यः । अधीति । सोमम् । एति । अहरन्न् । यत् ।

एतेभ्यः । सोमक्रयणानिति सोम – क्रयणान् । न ।

अनुदिशेदित्यनु – दिशेत् । अक्रीतः । अस्य । सोमः । स्यात् । न ।

अस्य । एते । अमुष्मिन्न् । लोके । सोमम् । रक्षेयुः । यत् । एतेभ्यः ।

सोमक्रयणानिति सोम – क्रयणान् । अनुदिशतीत्यनु – दिशति ।

क्रीतः । अस्य । सोमः । भवति । एते । अस्य । अमुष्मिन्न् ।

लोके । सोमम् । रक्षन्ति ॥ ७० (४४) (सशुक्रमेव – रुन्ध – इति

येन हिरण्येन – स्वान – चतुश्चत्वारिप्शच्च) (४१०)

TS 6.1.11.1

वारुणो वै क्रीतः सोम उपनद्धो मित्रो न एहि सुमित्रधा इत्याह
नान्त्या इन्द्रस्योरुमा विश्व दक्षिणमित्याह देवा वै य सोममक्रीणन्
तिमन्द्रस्योरौ दक्षिण आ उसादयन्नेष खलु वा एतर्हिन्द्रो यो यजते
तस्मादेवमाहोदायुषा स्वायुषेत्याह देवता एवा-न्वारभ्योत् – [] 71

TS 6.1.11.1 - Padam

वारुणः । वै । क्रीतः । सोमः । उपनद्ध इत्युप-नद्धः । मित्रः । नः ।

एति । इहि । सुमित्रधा इति सुमित्र – धाः । इति । आह । शान्त्यै ।

इन्द्रस्य । ऊरुम् । एति । विश । दक्षिणम् । इति । आह । देवाः ।

वै । यम् । सोमम् । अक्रीणत्र् । तम् । इन्द्रस्य । ऊरौ । दक्षिणे ।

एति । असादयत्र् । एषः । खलु । वै । एतर्रहे । इन्द्रः । यः ।

यजते । तस्मात् । एवम् । आह । उदिति । आयुषा ।

स्वायुषेति सु – आयुषा । इति । आह । देवताः । एव ।

अन्वारभ्येत्यनु – आरभ्य । उदिति । ७१ (५०)

TS 6.1.11.2 तिष्ठत्य – वन्तरिक्ष – मन्विहीत्याहा – न्तरिक्षदेवत्यो (1) होतर् हि सोमोऽदित्याः सदोऽस्यदित्याः सद आ सीदेत्याह यथायजुरेवैतद् द्वि वा एनमेतदद्र्धयित यद् वारुण ए सन्तं मैत्रं करोति वारुण्यर्चाऽऽ सादयति स्वयैवैनं देवतया समद्र्धयति वाससा पर्यानहाति सर्वदेवत्यं वै वासः सर्वाभिरेवै – [] 72 **TS 6.1.11.2 - Padam** तिष्ठति । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । इति । आह । अन्तरिक्षदेवत्यं इत्यन्तरिक्ष – देवत्यः । हि । एतर्.हि । सोमः । अदित्याः । सदः । असि । अदित्याः । सदः । एति । सीद । इति । आह । यथायजुरितिं यथा–यजुः । एव । एतत् । वीतिं । वै । एनम् । एतत् । अद्र्थयति । यत् । वारुणम् । सन्तम् । मैत्रम् । करोति । वारुण्या । ऋचा । एति । सादयति । स्वया । एव । एनम् । देवतया । समिति । अद्ध्यति । वासंसा । पर्यानहातीति परि – आनहाति । । । ॥ — । । सर्वदेवत्यमिति सर्व —देवत्यम् । वै । वासः । सर्वाभिः ।

एव । 72 (50)

TS 6.1.11.3

— नं देवताभिः समद्र्धयत्यथो रक्षसामपहत्यै वनेषु व्यन्तरिक्षं

— ततानेत्याह वनेषु हि व्यन्तरिक्षं ततान वाजमर्वथ्स्वित्याह वाज

— वर्षि पयो अध्नियास्वित्याह पयो द्यध्नियासु हृथ्सु क्रतुमित्याह

हृथ्सु हि क्रतुं वरुणो विक्ष्विग्नित्याह वरुणो हि विक्ष्विग्नं

— दिवि सूर्य — [] 73

TS 6.1.11.3 - Padam

प्नम् । देवताभिः । समिति । अद्ध्यिति । अथो इति । रक्षसाम् ।

अपहत्या इत्यपं – हत्यै । वनेषु । वीति । अन्तरिक्षम् । ततान । इति ।

आह । वनेषु । हि । वीति । अन्तरिक्षम् । ततान । वाजम् ।

अर्विध्स्वत्यर्वत् – सु । इति । आह । वाजम् । हि ।

अर्विध्स्वत्यर्वत् – सु । पयः । अघ्नियासु । इति । आह । पयः ।

हि । अघ्नियासु । हृध्स्विति हत् – सु । क्रतुम् । इति । आह ।

हृध्स्विति हत् –सु । हि । क्रतुम् । वरुणः । विक्षु । अग्निम् । इति ।

आह । वरुणः । हि । विक्षु । अग्निम् । दिवि । सूर्यम् । ७३ (५०)

TS 6.1.11.4

TS 6.1.11.4 - Padam

इति । आह । दिवि । हि । सूर्यम् । सोमम् । अद्रौ । इति । आह । गूगवाणः । वै । अद्रयः । तेषु । वै । एषः । सोमम् । द्धाति । यः । यजते । तस्मात् । एवम् । आह । उदिति । उ । त्यम् । जातवेदसमिति जात – वेदसम् । इति । सौर्या । ऋचा । जातवेदसमिति कृष्ण – अजिनम् । प्रत्यानद्यतीति प्रति–आनद्यति । द्धसम् । अपहत्या इत्यप – हत्यै । उस्रौ । एति । इतम् । धूर्.षाहाविति धूः – साहौ । इति । आह । यथायजुरिति यथा – यजुः । एव । एतत् । प्रेति । च्यवस्व । भुवः । पते । इति । आह । भूतानाम् । हि । 74 (50)

TS 6.1.11.5 -ष पतिर्विश्वान्यभि धामानीत्याह विश्वानि हो(1) षोऽभि धामानि प्रच्यवते मा त्वा परिपरी विददित्याह यदेवादः सोममाह्रियमाणं गन्धर्वो विश्वावसुः पर्यमुष्णात् तस्मा-देवमाहापरिमोषाय यजमानस्य स्वस्त्ययन्यसीत्याह यजमानस्यैवैष यज्ञस्यान्वारंभो ऽनवच्छित्त्यै वरुणो वा एष यजमानमभ्यैति यत् – [] 75 **TS 6.1.11.5 - Padam** एषः । पतिः । विश्वानि । अभीति । धामानि । इति । आह । विश्वानि । हि । एषः । अभीति । धामानि । प्रच्यवत इति प्र – च्यवंते । मा । त्वा । परिपरीति परि – परी । विदत् । इति । आह । यत् । एव । अदः । सोमम् । आहियमाणमित्या – हियमाणम् । गन्धर्वः । विश्वावसुरिति विश्व – वसुः । पर्यमुष्णादिति परि – अमुष्णात् । तस्मात् । एवम् । आह । अपरिमोषायेत्यपरि – मोषाय । यजमानस्य । स्वस्त्ययनीति स्वस्ति – अयनी । असि । इति ।

आह । यजमानस्य । एव । एषः । यज्ञस्य । अन्वारम्भ इत्यनु – आरम्भः । अनवच्छित्त्या इत्यनव – छित्यै । वरुणः । वै। एषः। यजमानम्। अभि। एति। एति। यत्। 75 (50) TS 6.1.11.6 क्रीतः सोम उपनब्दो नमो मित्रस्य वरुणस्य चक्षस इत्याह शान्त्या आ सोमं वहन्त्यग्निना प्रति तिष्ठते तौ संभवन्तौ यजमानमभि सं भवतः पुरा खलु वावैष मेधायाऽऽ*त्मानमारभ्य चरति यो दीक्षितो यदंग्नीषोमीयं पशुमालभत आत्मनिष्क्रयण एवास्य स तस्मात् तस्य नाऽऽ*३यं पुरुषनिष्क्रयण इव ह्यथो खल्वाहु () रग्नीषोमाभ्यां वा इन्द्रो वृत्रमहन्निति यदग्नीषोमीयं पशुमालभते वार्त्रघ्न एवास्य स तस्माद्-वाश्यं वारुण्यर्चा परि चरति स्वयैवैनं देवतया परि चरति ॥ 76 TS 6.1.11.6 - Padam क्रीतः । सोमः । उपनब्द इत्युप – नब्दः । नमः । मित्रस्य । वरुणस्य । चक्षसे । इति । आह । शान्त्यै । एति । सोमम् ।

वहन्ति । अग्निना । प्रतीति । तिष्ठते । तौ । संभवन्ताविति । । सं – भवन्तौ । यजमानम् । अभि । समिति । भवतः । पुरा । खलु । ा ॥ ॥ । वाव । एषः । मेधाय । आत्मानम् । आरभ्येत्या–रभ्य । चरति । यः । दीक्षितः । यत् । अग्नीषोमीयमित्यग्नी – सोमीयम् । पशुम् । आलभत इत्या – लभते । आत्मनिष्क्रयण इत्यात्म – निष्क्रयणः । एव । अस्य । सः । तस्मात् । तस्य । न । आञ्चम् । पुरुषनिष्क्रयण इति पुरुष – निष्क्रयणः । इव । हि । अथो इति । खलु । आहुः ()। अग्नीषोमाभ्यामित्यग्नी – सोमाभ्याम्। वै। इन्द्रः। वृत्रम् । अहन्न् । इति । यत् । अग्नीषोमीयमित्यग्नी – सोमीयम् । पशुम् । आलभत इत्या-लभते । वार्त्रघ्न इति वार्त्र – घनः । एव । अस्य । सः । तस्मात् । उ । आञ्चम् । वारुण्या । ऋचा । परीति । चरति । स्वया । एव । एनम् । देवतया । परीति । चरति ॥ **७६ (७७)** (अन्वारभ्योथ् – सर्वाभिरेव – सूर्यं – भूताना⊌ हो – ति य – । दाहुः – सप्तविध्शतिश्च) (A11)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :
(प्राचीनवर्ण्शं – यावन्त – ऋख्सामे – वाग्वै देवेभ्यो –

देवा वै देवयजनं – कदूश्च – तिद्धरण्य ् – षट् पदानि –

बह्मवादिनो विचित्यो – यत् कलया ते – वारुणो वै क्रीतः सोम –

एकादश)

First and Last Padam of First Prasnam of 6th Kandam (प्राचीनवर् शं – परि चरति)

> । ॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे षष्ठकाण्डे प्रथमः

प्रश्नः समाप्तः ॥

Details of Panchati and Padam for Kandam 6, Prasanam 1 (TS 6.1)

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	9	448
Anuvakam 2	7	365
Anuvakam 3	8	398
Anuvakam 4	9	433
Anuvakam 5	5	258
Anuvakam 6	7	360
Anuvakam 7	8	400
Anuvakam 8	5	274
Anuvakam 9	7	333
Anuvakam 10	5	244
Anuvakam 11	6	327
Total →	76	3840

Notes:

- 1. Please refer to the book "TS Kandam 1" and "TS 1.1 pada paadam with Vaakyam" for notes and conventions used in this Compilation.
- ₹. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in